כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת כו' : שם

ר' יוחנן אומר כפות תמרים אחת לגנב ואחת לגזבר ואסור לאכול האתרוג: בשביעי כי העיקר אצלו כיון שנאסר מקצת היום נאסר כולו ולפיכך אמר התיוקות כי הינם מלקדקים באיסור ויתר. ואין הלכה כר' יוחנן בן ברוקא :

הדלל והשמחה שמונה כיצד כו' : דף מח ע"א

סוכה שבעה כיצד כו' : שם

אמר הש"י ואיתיה לך שמח אמרי לרבות יו"ט האחרון לשמחה :

ניסוך המים [שבעה] כיצד צלוחית של זהב כו' : שם

האותות שהיה בכפל המים היה לך יותר מאותו שהיה בכפל היין כי היינו היה עב יותר מן המים ור' יהודה אומר לוג של מים נגבד היה מנסך כל שמנת ימי החג וניסוך המים בחג הלכה למשה מסיני ויש לו רמזים מקראיים בתורה ואותן שאינן מאמינין בתורה אומר פה אינן מאמינים בניסוך המים ולפיכך בשניסך זה המים על הגליל הנמוכו כל העם בתחתוניהם לפי שהיה לדוקי שאינו מאמין בניסוך המים :

פרק חמישי

הדליל חמשה וששה זהו החליל של בית השואבה כו' : דף נ ע"א

חליל הוא כלי מכלי שיר הנקרא בלשון ערבי מזמ"ר והיו שם מיני רבים מכלי הנגינה אבל לפי שזה הוא העיקר הגדול נתייחס אליו. וביום השלישי שם המקום שהיו מתקנין לשמחה וקראו לו זה השם משום ושאבתם מים בשלום :

במוצאי יו"ט הראשון של חג ירדו לעזרת נשים וכו' : דף נא ע"א

תיקון גדול ר"ל גדול החושלת והוא כי העם היו מתקנים מקום לאנשים ומקום לנשים ומקום הנשים לא נמצא ממקום המקום האנשים כדי שלא יסתכלו האנשים בנשים וכשאינה העזרה בכללה במקומה יתבאר לך עזרת הנשים ושלתה מן המקומות ואמרו אנו ליה ולינו עינינו קיצר בדבר ולשונם היה כך אנו ליה משתחוים ועינינו ליה מיחלות :

אין פותחין מעשרים ואחת תקיעות במקדש כו' : דף נב ע"ב

ואין מוסיפין על ארבעים ושמונה רוצה בזה על הרוב כי יתכן בקצת הזמנים שיהיה בו יום יהיה בו שבעה וחמשים תקיעות והוא כשיחול ע"ב בשבת וכבר קדם לך בפסחים כי הפסח נשחט בשלשה כיתות ושם אמר נכנסת את ראשונה הקשורהריטו ותקעו ועוד אמר קראו את ההלל אם גמרו שבו ואם שנו שבו ואמר כמעשה הראשונה כך מעשה שניה ושלישית הרי נתבאר מזה כי שלש תקיעות בכל ליילה שהם בשלש כתות שבעה ועשרים הקיעות וי"ח לשני תמידין ותשעה למוסף שבת

ושלשה לפתיחת שערים ואי אפשר לזיות במקדש יותר מזה המנין :

יו"ט הראשון של חג היו שם י"ג פרים כו' : דף נה ע"ב

כל זה מבואר בגיליונא שני עיקרים אחד מהם כי משמרות כהנה עשרים וארבע וכולם עובדים במועדות והשני כי קרבנות ארבע עשר כבשים ושני אילים ושעיר בכל יום משבעה הימים וביום הראשון מוסף על מה שזכרנו שלשה עשר פרים וביום השני שנים עשר פרים וביום השלישי אחד עשר פרים וכן פותחין אחד אחד עד שיהיו קרבנות יום שביעי שלשה פרים ושני אילים ושעיר וארבע עשר כבשים והם עשרים וארבע בהמות כמנין המשמרות תקריב כל משמרה ומשמרה בהמה אחת וזהו ענין אמרם ויד כולם שוה כי אין שם משמרה שתקריב ב' בהמות ושנאר ימות החג תקריב משמרה לבל פר ופר ומשמרה לשעיר ושני משמרות לשני אילים ומה שנאמר ממנין המשמרות תלוי הארבע עשר כבשים יש מהם מי שמקריב שני כבשים שני פעמים ומהם מי שמקריב אחד כמו שנזכר עד שיגיעו המנין ויחזרו תלילה על הסדר הנזכר ומנין אלו הקרבנות שם נשון התורה ומה שאמרו בכאן אחד שהיה שלשה שלשה על המשמרות אע"פ שמשמרה ומשמרות נשון נקבה מאמרם לא היה אלא על ראש המשמרה כאשר יאמרו בכל המשמרה יהוריב וידעיה רוצה בו משמרת יהוריב משמרת ידעיה ואולי שהיה מוצה וסומך על מנת משמר שהוא נשון זכר :

בשלשה פרקים בשנה היו כל משמרות שוות כו' : שם

יו"ט הסמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחריה כו' : דף נו ע"א

פרקים הם שלשה רגלים ובעלות יש לנו לחם הנין במקדש ולזה הש"י משמשותיהם מביאו לחם הנופה ולחם הפנים מלה וכשיחול יום עלרת בשבת היו מחלקין על הכהנים חמץ ומצה ואמרו שוין באמורי הרגלים ר"ל קרבנות שנאמרו ברגלים מה שראוי מהם לאכול אוכלין אותו בשוה והראוי לשריפה מקריבין אותו בשותפות כמו שנזכר ומשמר שזמנו קבוע הוא המשמר שאותו השבוע היתה לו לגבוד ואפי' אם לא היה בו חג ואמר כל קרבנות הצבור לאתויי פר העלם דבר של צבור ושוב יתבאר ענינו בפס' הוריות. ואמרו הוא מקריב את הכל לאתויי קין המוצה וכבר ביארנוהו ברגיעי של שקלים ואמרו בזמן שיו"ט סמוך לשבת בין מלפניה ובין מלאחריה ענינו כי כשהיה יו"ט הראשון של חג יום ראשון מולקין כולם לחם הפנים בשוה יום שבת שהוא ערב הרגל אע"פ שלא הל הזמן לחיות שוין בו וזה הדבר הקשה מפני הקדמתן וכיסמתן [והזמנתן] מקודם וכמו כן כשיחול יו"ט האחרון יום שני מולקים לחם הפנים בשוה יום שבת שלאחריו שהוא יום אסרו חג אע"פ שהחג עמר וזה תקנה לפי שלפה יתאחר מאותה המשמרה שום אחרת אחרת מלו המשמרות והמלא מקומה :

חל להיות יום אחד לפסיק בינתים כו' : שם

חל יום אחד להפסיק בינתים הוא שהיה יו"ט הראשון של חג יום שני לו יו"ט האחרון יום המיסי וכשאירע כן לא יצאר למשמר הסני הנכנס אלא עבודת יום אחד בלבד ויבא הנא ויחמתמו כולם בעבודה אם יחול יו"ט הראשון יום שני לו יכנס המשמר שני יום שבת אם יחול יו"ט האחרון יום המיסי לפי שכל יום שבת הוא היום שמתחלפין המשמרות תנא אחת והיכנס הסני ומחלקין לחם הפנים וכשיזדמן לאחת המשמרות זה המשמרת שלא יצאר לו לעבוד אלא יום אחד יתעלל בדבר ויתעכב מלבוא ותרבוה ויתחמתמה ויתעכב לפיכך תקנו לו שיקח מלחם הפנים שתי כברות בלבד ור' יהודה רואה שראוי להגדיל המשמר הנכנס מפני שעלה אלו הסעדים של מוע"ם ומפני מה מולקין לחם הפנים הנכנסים בלפון הצורה כדי שידעו כי הצורה בזו שהבנו שלחם הפנים בלפון כמו שיתבאר במקומו. וסיו במקדש ארבע ועשרים מבעות מבעה לכל משמר היו מולין בהם הבהמות ומשמשין אותם והיו כולם קבועות בכתלים וכשהיתה נכנסת משמרה היתה הולה אותה מבעה לרמוז שהעבודה שלה ומאז כן היו שם עשרים וארבע אלונות ושם בנגדי כהנה תלין לכל משמרה ומשמרה והיו כלם פגורות וכשנכנסת משמרה לעבודה היתה פותחת התלין שלה מלבד משמרת בלבה שנזכרו עליה חכמים שהחיה לעולם זו המשמרה חולקת בדרום ובצפון הקבועה והלונה שתומה כמו המשמרה הזולת ולא הימנו לה סימן שיורה עליה שהעבודה שלה ועשו לה זה מפני כי כשתקפה יד היונים על ירושלים כמו שנתפרסם נשאת ערה אחת מהם לאחד משרי היונים וחזרה לתתם והעיזה פניה וכנכנסה לבמ"ק והכתה בסנלה על המזבח והיתה מדברת ואומרת לו בלשון יוני אלייב יאלייב עד מתי אתה מכלה ממונן של ישראל ולא תוציאם בעת לתהם ולפיכך עשו חכמי אותו הדור בכל המשמרה שילת ממנה זו התרבות רעה מה שכתבתי וקבעו זה לדורות משום והנשאלים ישמעו ויראו - ואין הלכה כרבי יהודה :

סליק פירוש המשניות להרמב"ם ממסכת סוכה

הגהות על מסכת סוכה מהגאון בעל הלבוש ז"ל

דף ב ע"ב גמ' עד ארבעים והחשים. (שבת ס' כ') תוס' ד"ה בשבת (נדה ל"ו כ') תוס' ד"ה מרבעים. [א"ה עי' מל"מ פ"ח מעולה הלכה ז' שמתה על דברי הרמב"ם אלו דבא מסיק בש"ס דלדידי ולדידי מד דשיורת הוא ומפשר דבתוס' שם לא דייקי רק לגבש"ס דהכילנו על כתפו היא יותר מ"כ יקבה על ר"י דנקא לרבע ומתם בשבת אמר וכו' ולכאר"ל לא הוה מלי לאלק בין בריא לבהמה דאיכא ג' שיעורין ופ"ב כיון דלבה"ד שוה ומי אין בזה קושיא אבל למאי דאמרי אחדי ואחדי מדא שיעורא א"כ מעיקא ע"כ אחילוק בין בריא לבהמה בכל"ל לפי מומר בטבא וכנ"ל]: בחילני המלבה בלוד (עירובין ל"ו א') תוס' ד"ה מיכל (ר"ה ל"ג ב') תוס' ד"ה בא :

דף ג ע"ב גמ' אבל שיתוף מבואין (עירובין ע"ב א') תוס' ד"ה בפת : לא הוה מיעוט (סוכה ל"ח ב') תוס' ד"ה בשלן :

דף ד ע"א גמ' גבוה סב' אמה (סוכה ט' ב') תוס' ד"ה בלא . [א"ה עי' בשו"ת פנים מאירות מלק ח' ס"ו] :

דף ה ע"א גמ' תפסת מרובה (ר"ה י' ב') תוס' ד"ה תפסת : ורוחב ב' אצבעות (עירובין ל"ה ב') תוס' ד"ה מקום : מסגרתו למטה (תענית כ"ד ב') תוס' ד"ה לא (סוכה י"ב ב') תוס' ד"ה בחיליס (מגילה ל"ו ב') תוס' ד"ה ולדברי :

דף ו ע"א גמ' בפן כדי רביעית (עירובין ל"ו א') תוס' ד"ה בפן : תאנה כגרגרת (יומא ע"ע ב') תוס' ד"ה לומר : ע"ב רובו ומקפיד (בכורות ע"מ א') תוס' ד"ה רובו : בסכת בסכת (שבת ז' ב') תוס' ד"ה ואם (סוכה ע' ב') תוס' ד"ה בסכת (זבחים ז' ב') תוס' ד"ה אלא : יש אם למסורת (סנהדרין ד' א') תוס' ד"ה בלבו :

דף ז ע"א גמ' כרחון שבת (סוכה ע"ו ב') תוס' ד"ה מ"ד : בין קנה לחברו (סוכה י"ח א') תוס' ד"ה אין : ע"ב בראש העגלה (סוכה כ"א ב') תוס' ד"ה שאין : נגרא באמתא יתיב (שבת ל"ט ב') תוס' ד"ה לאמתא (סוכה ס"ג) . [א"ה שהוס כי לא נמצא נמס' זו וכולו ל"ל כ"ג ובולו בתוס' א' ד"ה בתניא ושיין לבא דרלא הענגלה] :

דף ח ע"א גמ' נגרא באמתא יתיב (ב"ב ק"ח א') תוס' ד"ה ומתכן . [א"ה עי' בשו"ת מעיל צדקה סי' י"ח]: ע"ב בבית שער (יומא י"ח א') תוס' ד"ה יכול (מנחות ל"ב ב') תוס' ד"ה תכסדרה : נגב"ך כשרה (ביצה כ"ב ב') תוס' ד"ה כל :

דף ט ע"א גמ' מוריה לשמה (מנחות מ"ב ב') תוס' ד"ה מן הקולין : תעשה לך (מנחות מ"ב ב') תוס' ד"ה מתנאי : ע"ב בשהבטן (עירובין ע"ו א') תוס' ד"ה רש"י :

דף י ע"א גמ' עשרה (סוכה כ' ב') תוס' ד"ה כיסן : ע"ב מוצאי יום טוב (ביצה ד' א') תוס' ד"ה ויומא :

דף יא ע"א גמ' הישן בכילה (שבת קל"ח ב') תוס' ד"ה שאין : רמי חכלתא (שבת כ"ב ב') תוס' ד"ה גזירה : ע"ב ונדולו מן הארץ (עירובין ע"ו ב') תוס' ד"ה מה :

דף יב ע"א גמ' [illegible]

תוס' ד"ה ר"י : יין קדוש (יומא ע"ו ב') תוס' ד"ה גמר : ע"ב בחיצון זכרים (סוכה ה' א') תוס' ד"ה מסגרתו (מנחות ל"ו ב') תוס' ד"ה ולדברי . [א"ה עי' בשו"ת שבות יעקב חלק א' מי' ע"ג וכבר רמז לזה המבבה לאלך פ"ב מכלים ועי' בשו"ת המיוחסות סימן קס"א והגאון מוהרי"ם העיר בשבת דף כ"ב ע"ב ולכאן וכבר נתקשה בזה בשבות יעקב שם] : באגיצי משתון (שבת כ' ל"ל כ"ו ב') תוספות ד"ה ולשבת"ל :

דף יג ע"א גמ' כל שנשתנה שמו (זבחים כ"ב ב') תוס' ד"ה יצאו : [א"ה עי' בשו"ת הת"ל ס' ל"ל דף ס"ח וכוה] : ושיריו שנים (מנחות ל"ע א') תוס' ד"ה דלאיגרדום : ע"ב משום אורח (תוליין קכ"ע א') תוס' ד"ה בית : ונשלך עליהם (שבת כ"ב א') תוס' ד"ה בכלאן :

דף יד ע"א גמ' גזירת תקרה (סוכה כ' א') תוס' ד"ה כי : שאין בהם ד' (סוכה ל"ו א') תוס' ד"ה מלי : ע"ב פסל ביניהם (סוכה ל"ו ב') תוס' ד"ה ר"ש :

דף טו ע"א גמ' גזירת כלים (סוכה י"ב ב') תוס' ד"ה נלמיני : במשנה ריוח ביניהם (סוכה ט' ב') תוס' ד"ה כמו :

דף טז ע"א גמ' אוכרים (נרכות כ' ב') תוס' ד"ה תלקומו : מטליות (שבת כ"ו א') תוס' ד"ה אין : דלא חזיין (כ"ב ב' א') תוס' ד"ה חזי :

דף יז ע"א במשנה חצר שהיא מוקפת (סוכה י"ח א') תוס' ד"ה סיכך : גמ' לבית עגירון (סוכה י"ע א') תוס' ד"ה לגמלי : פוסל בשלשה (סוכה מ"ח א') תוס' ד"ה פותח : פוסל בד' (סוכה מ"ו א') תוס' ד"ה ר"מ : ע"ב המקצע מטולן (שבת ע"ו א') תוס' ד"ה אבל :

דף יח ע"א גמ' כנגד ארובה (שבת מ"ד ב') תוס' ד"ה ואין (בס קנ"ח א') תוס' ד"ה לבקעי (עירובין י' ב') תוס' ד"ה עור . [א"ה עי' בשו"ת אולמות אדם לרבנ"ל ז"ל ס' קכ"ע] : יש לה פיצמין (עירובין נ"ג א') תוס' ד"ה סיכך : ע"ב פי תקרה (עירובין נ"ד א') תוס' ד"ה בשתי :

דף יט ע"א גמ' פסל היוצא (סוכה י"ו א') תוס' ד"ה אויר : ע"ב פיס הנרוק (זבחים כ"ב א') תוס' ד"ה למעוטי : שיפתיר אוהלים (שבת קל"ח ב') תוס' ד"ה שלין : כמאן כר"א (סוכה י"ח א') תוס' ד"ה מותר :

דף כ ע"א גמ' אות קפנה (זבחים כ"ב ב') תוס' ד"ה לי (מנחות כ"ג ב') תוס' ד"ה ר"ש : ויסרוה (סוכה מ"ד א') תוס' ד"ה והא (ביצה ל"ד ב') תוס' ד"ה ר"י : (נדה י"ד ב') תוס' ד"ה מלי לאו :

דף כא ע"א גמ' ע"ג דלתות . (עירובין ל"ח א') תוס' ד"ה מ"ס. [א"ה עי' מבנה למלך פ"ח מעולה מת הל' א' כפופו] :

דף כב ע"א גמ' לא שנו אלא (סוכה ט.ב') תוס' ד"ה כח . [א"ה עי' בשו"ת פנים מאירות חלק א' סי' ס"ו]: חבוש דמי (סוכה י' א') תוס' ד"ה אמר : ע"ב בחוצה מלעיל ב"ב קס"ו א') תוס' ד"ה [illegible]

דף כג ע"א גמ' ברוח מצרית (סוכה ז' ב') תוס' ד"ה בעוה"ר: ר"י פוסל (סוכה ל"ח ב') תוס' ד"ה אלין: שמא תמות (עירובין מ"ד א') תוס' ד"ה דלי . [א"ה עי' בשו"ת אבן א"ה ס"ל ז"ל סי' ק"ו ובלח"מ פ"ח ממיר הלכה ד' ודו"ק]:

דף כה ע"א במשנה שלוחי מצוה (נ"ק מ"ו ב') תוס' ד"ה בפאי : ע"ב מישאל ואלצפן היו (פסחים נ"ג א') תוס' ד"ה ור"ש (סנהדרין נ"ב א') תוס' ד"ה הכיתה: [א"ה ע' בשו"ת מעיל דצקה סי' מ"ס בשו"ת מעיל צדקה סי' ל"ל דף ס"ח וכוה] : דף כו ע"א גמ' פירצה (סוכה כ"ה ב') תוס' ד"ה תאנו : מטום בקי (סוכה י"ח א') תוס' ד"ה מותר : דנקיים ליה בידיה (קידושין מ"ח ב') תוס' ד"ה כח :

דף כז ע"א במשנה ועוד אמר ר"א (עירובין כ"ב א') תוס' ד"ה מיגיעת: גמ' אמר כאן מ"ו (חגיגה ע' א') תוס' ד"ה נלמד : מיני תרגימא (יומא ע"ע ב') תוס' ד"ה מיני : ע"ב שכל ישראל (סוכה ע' א') תוס' ד"ה כלי . [א"ה עי' בחוס' כאן] ובלח"מ פ"ח ממיר הלכה ט' סימן ס"ו ובלאוטות הכנה"ג על או"ח על הכי"ם ועי' בהגהותיו מעשה הילמד שם] : למעשי גזולה (סוכה ל"ח א') תוס' ד"ה אבל : ופירס עליה (סוכה י' א') תוס' ד"ה פירס (שם ע"ז ב') תוספות ד"ה פיכו :

דף כח ע"א גמ' דמבטל ליה (שבת פ"ב ל"ל קכ"ז ב') תוס' ד"ה ומדבריהם : בשמנה וקטנים (נרכות כ' א') תוס' ד"ה וקטנים : גמ' הלכתא ניתנו (פסחים מ"ג ב') תוס' ד"ה כד"ח (נדה ל"ב א') תוס' ד"ה אי :

דף כט ע"ב במשנה לולב הגזול (סוכה ל' ב') תוס' ד"ה ולקיבוה: גמ' הדר בעינן (סוכה ל"ד ב') תוס' ד"ה בתבא :

דף ל ע"א גמ' מצוה הבאה בעבירה (סוכה ע' א') תוס' ד"ה הכוח : טבם אבר (תוליין כ' א') תוס' ד"ה מכם . [א"ה ע' בקבדמת נחלה שבעה על תיקון שטרות] : ע"ב בשעני השם (ביצה ל"ב א') תוס' ד"ה מ"ע (כ"ק ס"ז א') תוס' ד"ה אמר :

דף לא ע"א גמ' דמי עצים (כ"ק ס"ז א') תוס' ד"ה אמר: מיני אחריני (סנהדרין פ"ח ב') תוס' ד"ה לי : ע"ב באשרה דמשה (ר"ה כ"ח א') תוס' ד"ה אמר (יומא ק"ד א') תוס' ד"ה סנדל (תוליין פ"ע א') תוס' ד"ה ותפיא : דכתותי מיכתת (סוכה ל' א') תוס' ד"ה משום. [א"ה עי' ירושלמי שבת פ' הלורנ הלכה ג' תמן נופיי עבירה והמפרש בפל קיע שם הקפלא אין לה זכו הכוס' הכשר"ל כתן דכרי ירושלמי אלו שמחלק בע"ת ואין הבוטאים שוים כמים בתמונו מנן נגוזים כי' מ"ל ס"ם] : מיכתת שיעוריה (סוכה כ"ה ב') תוס' ד"ה לאו : [א"ה ע' שיח שנים זקנים בגאון בעל שער תפיים סי' ס"ב והבגהות בנו הרב ז"ל]:

דף לב ע"א גמ' דרכי נועם (פסחים ל"ע א') תוס' ד"ה ותימה: כשת כתיב (פסחים ל"ו א') תוס' ד"ה אלין: שמא תמות (עירובין מ"ד א') תוס' ד"ה אמר : ע"ב בחוצה מלעיל ב"ב קס"ו א') תוס' ד"ה [illegible]

דף לג ע"ב גמ' דיתיר מעיקרא (פסחים ל"ח א') תוס' ד"ה ס"מ (כתובות ו' א') תוס' ד"ה כלי : נראה ונדחה (סוטה ט"ו ב') תוס' ד"ה נתלכמו: הרשענא אחריתי (שבת קיב א') תוס' ד"ה לא.

דף לד ע"א גמ' ערבי שתים (סוכה מ"ג ב') תוס' ד"ה וכיולו (שם מ"ד א') תוס' ד"ה מ"ל . [א"ה עי' בשו"ת דבר שמואל סי' כ"ג]: עשר נטיעות (ב"ב ל"ו ב') תוס' ד"ה עשר (זבחים כ"מ) . [א"ה לא מצאנו שם ואולי הוא תו מילוף הדף ול"ל דף מ' והוא בתוס' שם א' ד"ה לא ושיין כאן ע"ב בשם אלוה א' או ל"ל דף ס"ח והוא תוס' שם ד"ה בכהנו ושיין כאן ע"א תלונרת ושיטה ויתכן יותר שהוא הילוף כמ"ל מנחות כ"מ והוא בתוס' שם ע"ח ד"ה תלונרת ושיין על הא דתלונרת ושיטה] :

דף לה ע"א גמ' לא מנכרא (סוכה ל' א') תוס' ד"ה מטוס : ולא שנים ושלשה (סוטה י"ח א') תוס' ד"ה כתנה. [א"ה עי' בשו"ת מוהרש"ם סי' ל') : שדר באילנו (סוכה ל"ח ב') תוס' ד"ה דבר : ע"ב בחבקים א' (סוכה כ"ע ב') תוס' ד"ה קפסיק : דף לו ע"ב גמ' ונפיק ביה (סוכה כ"ע ב') תוס' ד"ה נמי: (שם מ"ו ב') תוס' ד"ה תמכנו : במשנה נטוניות (סוכה ל"ח א') תוס' ד"ה אין . [א"ה עי' בשו"ת פנים מאירות חלק א' סימן מ"] : גמ' בעיקרא דדיקלא . (סוכה י"ג א') תוס' ד"ה אמקומי :

דף לז ע"א גמ' יהא ישב ובטל (שבת קל"ו ב') תוס' ד"ה דהמיל : של ארז (סוכה י"ד ב') תוס' ד"ה בפנן : שמה לקוחה (פסחים נ"ו א') תוס' ד"ה דכרן (זבחים כ"ד א') תוס' ד"ה הוחיל . [א"ה ע' בשו"ת בית יעקב סימן קכ"ו]: דמשתייר הוצא (סוכה כ"ע ב') תוס' ד"ה נפרלו :

דף לח ע"א במשנה כשיבא לביתו (סוכה ע"מ ל"ו ב') תוס' ד"ה אתכוב : גמ' לשמיה דשמעון (שבת ל' ב') תוס' ד"ה ואם : בשמנה עונין אחריהם (מגילה י"ע ב') תוס' ד"ה ור"י (סוכה נ"מ) [א"ה לא נמצא ואולי ל"ל כ"ד והוא בתוס' ע"מ ד"ה שייר ושיין כאן ע"ב מלוה לעונות לאחיי מקרים] :

דף לט ע"ב גמ' אמוקי מלתא הוא (יומא ק"ו ב') תוס' ד"ה רבא . [א"ה עי' בס"מ סי' ל"ו ובחידושי הגרשוני לסנהדרין בעל ע"ב ס"ב]: דמי פירות (נכורות י"ח ב') תוס' ד"ה כרי (שם ל' א') תוס' ד"ה מתני' : ע"ב מן המוסבר (מנחות פ"ד א') תוס' ד"ה שומרי :

דף מ ע"א גמ' בתר לקוטי (ר"ה ט"ו ב') תוס' ד"ה ובכותיו : עצים דמשתן (שבתים כ"ו ב') תוס' ד"ה מכלו : תנאי הוא (ב"ק ק"ב א') תוס' ד"ה ס"ב :

דף מא ע"א גמ' מחלוקת בוכרים (קידושין נ"ה ב') תוס' ד"ה אין : של שביעית (ע"ז ס"ב ב') תוס' ד"ה העלה : בחצות היום (מנחות ס"ח ב') תוס' ד"ה בשמנה : ע"ב במשנה מוליכין ובו' (ר"ה כ"ע ב') תוס' ד"ה בשמנה : גמ' שהחבא [illegible]

ה אין פוחתין במקדש מכ"ל תקיעות בכל יום וכו'. מגמרא בפרק שחליל. ומ"ש דתקיעות (מגמרא ג') : יב ומ"ש כל מי שיביא קרבנותיו למקדש. נותן דמי הנסכים לזה וכו' עד לכל המוספין. שם (דף כ"ד) המצוה על המומחה וכו' עד הנסכים. בפרק שחלב. (ומ"ש ומפ' הרב כ"ל) מצוה ג' מצוה ג' מצוה ד' ומ"ש ומכ"מ מוסיפין שם ג' ומ"ש ומכ"מ ע"ש שבמנחות החג היו שם מנסכים שעון להביא אלף עגלים אחד כמו שמעמן סגדי ולכן מוחנין לו מנחה של נדי. ומ"ש רבינו ומפ כל סיום לחוב על המוצה וכו' עד מיוקרו הנסכים. שם בחגיגה (כל) סיום לחוב עליהם מפני הטמאין ופירום רבינו בה גמון וקן. פירש בפי' המשנה ובהגה שם שוב פירום אחר והוא כדי שלא יעלה מוסם מנחל קודש לכן לבעליו לו לאחיה לו ליזהן ויבנה בו ואין מוסם פי נכון כ"כ מסוס דמ"כ לעם לבוב שם סיום ובהגו שם בעליו ודי והקלב"ל כתב על דברי רבינו לא כי אלא שמע ומעמו אוכל ויבא לידי אחר ויגנה מוסמו ואין לומר שהוא מפרש כאותו פי' אחר שבתב רבינו בפי' המשנה דמ"כ מלי שמע ומעמו אוכל דקאחר שמע יאבדנו מיבני ליב ום סבל שהוגה בהגנה הקלב"ל ליום אחר במקום לידי אחר ומעמו לומר שמע ילעיטנו ואחר שבבל ממנו ויתבא מהמעונין שיחיירו לו הדמים שנתן ויאמלו דמי המוסם הנהם יתר על המוגבות המלאים ויחזירום לו וביום אחר יגיע אותו מוסם ויתבא לו הנסים כדי אותו מוסם. ומ"מ יש לתמוה גם בהגנה זו גם בקונדמס לשם דחה פי' רבינו לומר לא כי אלא הכיום פי' רבינו מפייבה ג"כ : יג משלשים יום לשלשים יום וכו' עד לשער הזול. בפס"ל דתקלים (מ"ז) :

ומ"ש והשכר שבשבכר הקדש בשערים וכו'. בפ"ד דתקלים (מנ: ד') תנן ר"ש אומר מוכר תרומה קרן למזבח מוכר נסכים לכלי שרת רבי מנינא סגן הכהנים אומר מוכר נסכים קרן למזבח ומוכר התרומה לכלי שרת וכתב שם רבינו עוד יתבאר לך בפרק שלחר זה כי הנסכים היה הקדש מתחלר בשם. והיה מתקבן ממנו דמים יפרנים וחם הקלקים מוכר נסכים ופסק רבינו כרבי מנינא. ויש לתמוה דהא קי"ל הלכה כר"ש מחבירו ואפשר שבשמו מצוה דכיון דרבי מנינא סגן הכהנים הוה רבי מר"ש. ומ"ש ואין מקנין את המזבח בעולות עוף וכו' בפ"ק דסנהדרין (דף י"ב :) :

יד הבהנים מפני שהם עומדים על הרגלה תמיד וכו' עד לסיבל ולעמיים.

הוא ביאור המעונין שבבר בדאש בפרק ויש בספרי רבינו מהבון וכך נדיך לבנים ותמי

פרוכות

מלקה אותו במקלו ושורף את כסותו : ה *זה שעל המשוררים הוא בורר בכל יום המשוררים שעומדים על הדוכן לומר שירה בפה. ועל פיו תוקעין על הקרבנות. אין פוחתין במקדש מאחת ועשרים תקיעה בכל יום. שלש לפתיחת שערים. ותשע לתמיד של שחר ותשע לתמיד של בין הערבים. ויום שיש בו קרבן מוסף מוסיפין תשע על קרבן מוסף. ואם חל ראש חדש או יו"ט להיות בשבת או שחל ראש השנה להיות בשבת שיש שם שלשה מוספין אין תוקעין לבל מוסף ומוסף בפני עצמו אלא תוקעין תשע בלבד לכל המוספין : ו בערב שבת מוסיפין שש. שלש להבטיל את העם מן המלאכה ושלש להבדיל בין קדש לחול. וברגל מוסיפין שלש לפתיחת שער התחתון והוא שער עזרת נשים וג' לפתיחת שער העליון הוא שער נקנור ולמה נקרא שער עליון לפי שהוא למעלה מעזרת נשים. וכן תוקעין שלש למילוי המים שמנסכין בחג ואין תוקעים למלוי המים בשבת. ותוקעין ג' על נבי המזבח בשעה שמנסכין המים. וכל התוקעים שתוקעים על הקרבנות מתחת יד זה שעל המשוררים וברשותו וכל אלו התקיעות בחצוצרות הן : ז זה שעל הצלצל הוא המעמיד כל המשוררים. על פי כלי שיר שסועדין עם הלוים כמו שביארנו : ח זה שעל הפייסות הוא מפיס בין הכהנים בכל יום עד שיהיה כל איש ואיש עושה מלאכתו שזכה בה בפיס. וד' פעמים היו מפיסין בכל יום ובהלכות תמידין אבאר כיצד היו מפיסין : ט הממונה שעל הקינים הוא שפוסקין עמו שימכור הקנים לקרבנות כך וכך בסלע וכל מי שהוא חייב תורים או שני בני יונה יביא דמיהם למקדש. וזה הממונה נותן הקינים לבעלי הקרבנות ועושה חשבון עם הנזברין ונותנין לו. *משלשים יום לשלשים יום פוסקין עמו השער. ואם הוזלו הקינים מספיק כשער הזול ואם הוקרו מספיק כמו שפסקו עמו שיד הקדש על העליונה. וכן קן שנמצא פסול או שנפסל קודם שיקרב נותן אחר תחתיו : י זה שעל החותמות הוא שמקבל דמי הנסכים ממחרייבי נסכים ונותן להן חותמות וזה שעל הנסכים הוא שטורר הנסכים : יא כיצד ארבע חותמות היו במקדש. האחד כתוב עליו ענל. והשני כתוב עליו זבר. והשלישי כתוב עליו נדי. והרביעי כתוב עליו הוטא : יב כל מי שיביא קרבנותיו למקדש נותן דמי הנסכים לזה הממונה על החותמות ונותן לו חותמות כמנין הקרבנות שלו ואם היה מצורע עשיר נותן לו חותם אחד שכתוב עליו חוטא והלה הולך בחותמות שבידו לזה הממונה על הנסכים ונותן לו נסכים כמניין החותמות וכמ"ש בהן ולערב באים זה אצל זה מוציא את החותמות ומקבל כנגדן מעות אם הותירו המעות להקדש ואם פחתו המעות ישלם זה שעל החותמות מביתו. מי שאבד חותמו ממתינין לו עד הערב אם מצאו במעות יתר כדי חותם שטוען נותנין לו ואם לאו אין נותנין לו. ושם כל היום כתוב על החותם מפני הרמאים שלא ישהא החותם אצלו *עד שיוקרו הנסכים : יג משלשים יום לשלשים יום פוסקין שער היין והסולת עם הממונה על הנסכים אם הוקרו נסכים מספיק להן כמו שפסקו עמו. ואם הוזלו מספיק להן כשער הזול. והשכר שמשתכר ההקדש בשערים אלו הוא הנקרא מותר נסכים ולוקחין בו עולות לקיץ המזבח ואין מקיצין את המזבח בעולות עוף שאין בקרבנות הציבור עוף : יד הכהנים מפני שהן עומדין על הרצפה תמיד ואוכלין בשר הרבה ואין עליהן בגדים בשעת העבודה אלא חלוק אחד הם חולין במעיהן. לפיכך מעמידין ממונה אחד שיהיה מבקר אותן ומרפא כל

תחלואיהן

משנה למלך

ה אין פוחתין בתקדש מכ"ל תקיעות בכל יום וכו'. מגמרא בפרק שחליל. ומ"ש כל מי שיביא קרבנותיו למקדש. נותן דמי הנסכים לזה וכו' עד לכל המוספין. שם (דף כ"ד) המצוה על המומחה וכו' עד הנסכים. בפרק שחלב. (ומ"ש ומפ' הרב כ"ל) מצוה ג' מצוה ג' מצוה ד' ומ"ש ומכ"מ מוסיפין שם ג' ומ"ש ומכ"מ ע"ש שבמנחות החג היו שם מנסכים שעון להביא אלף עגלים אחד כמו שמעמן סגדי ולכן מוחנין לו מנחה של נדי. ומ"ש רבינו ומפ כל סיום לחוב על המוצה וכו' עד מיוקרו הנסכים. שם בחגיגה (כל) סיום לחוב עליהם מפני הטמאין ופירום רבינו בה גמון וקן. פירש בפי' המשנה ובהגה שם שוב פירום אחר והוא כדי שלא יעלה מוסם מנחל קודש לכן לבעליו לו לאחיה לו ליזהן ויבנה בו ואין מוסם פי נכון כ"כ מסוס דמ"כ לעם לבוב שם סיום ובהגו שם בעליו ודי והקלב"ל כתב על דברי רבינו לא כי אלא שמע ומעמו אוכל ויבא לידי אחר ויגנה מוסמו ואין לומר שהוא מפרש כאותו פי' אחר שבתב רבינו בפי' המשנה דמ"כ מלי שמע ומעמו אוכל דקאחר שמע יאבדנו מיבני ליב ום סבל שהוגה בהגנה הקלב"ל ליום אחר במקום לידי אחר ומעמו לומר שמע ילעיטנו ואחר שבבל ממנו ויתבא מהמעונין שיחיירו לו הדמים שנתן ויאמלו דמי המוסם הנהם יתר על המוגבות המלאים ויחזירום לו וביום אחר יגיע אותו מוסם ויתבא לו הנסים כדי אותו מוסם. ומ"מ יש לתמוה גם בהגנה זו גם בקונדמס לשם דחה פי' רבינו לומר לא כי אלא הכיום פי' רבינו מפייבה ג"כ : יג משלשים יום לשלשים יום וכו' עד לשער הזול. בפס"ל דתקלים (מ"ז) :

ומ"ש והשכר שבשבכר הקדש בשערים וכו'. בפ"ד דתקלים (מנ: ד') תנן ר"ש אומר מוכר תרומה קרן למזבח מוכר נסכים לכלי שרת רבי מנינא סגן הכהנים אומר מוכר נסכים קרן למזבח ומוכר התרומה לכלי שרת וכתב שם רבינו עוד יתבאר לך בפרק שלחר זה כי הנסכים היה הקדש מתחלר בשם. והיה מתקבן ממנו דמים יפרנים וחם הקלקים מוכר נסכים ופסק רבינו כרבי מנינא. ויש לתמוה דהא קי"ל הלכה כר"ש מחבירו ואפשר שבשמו מצוה דכיון דרבי מנינא סגן הכהנים הוה רבי מר"ש. ומ"ש ואין מקנין את המזבח בעולות עוף וכו' בפ"ק דסנהדרין (דף י"ב :) :

יד הבהנים מפני שהם עומדים על הרגלה תמיד וכו' עד לסיבל ולעמיים.

הוא ביאור המעונין שבבר בדאש בפרק ויש בספרי רבינו מהבון וכך נדיך לבנים ותמי

פרוכות

בעלמא וכל מי שהוא מייב קינין מביא לידו אם הקינין בעצמו אם נמכר לבוסר והוא משחדל להקריבן ואינו מתפלל וכן על הנסכים היה אינם מצוה ולקה בעצמה של תרומה בלבבה ויעוה שתעים ובלאות מבעלי בחים ועל אותו בעל הבים בעוכר אמרו אם קבל לבסר מאהרבא ועמדו מבלם לו מבלם מאהרבא מספק מאהרבא וכל מחייב נסכים מביא מעות ולוקח מזה הממונה ואם יש לו ריוח בזה הוא בנקבה מותר בנסכים ומוכרן ממנו לקין לנזבח ואמ"ש שאמרו אין מבאבירין בכל הקדש כמי מלי שיהיה שהוא כמין הגנות והוא דרך מניות אבל בנסים שבן נדרי ניבול לוקחין ואם הותירו מוכרין ליחידים מה"מ בהמונים לא מרוחין ולא מבאבירין לעצמן בלבד :

השגת הראב"ד

*משלשים יום לשלשים יום וכו'. אע"א לא כי הממונה על הקינין ועל הנסכים אינו אלא נזכרות

השגת הראב"ד

*עד שיוקרו הנסכים. אע"א לא כי אלא בעת שעמו אובד ויביא לידי אחר ויגיע אותו :

א פמ"ג עשין קפ"ג :

ה"ז יג והשכר שבשבכר ההקדש בשערים אלו הוא הנקרא מותר נסכים. כתב מרן ופסק רבינו כרבי מנינא. והכי איתא בפרק שני מדות (דף ג') ויש מתוספ כוניא קיום לדבר שפסק רבינו כרבי מנינא ודה"ק ו"ל

ומוכנין לעבודת המקדש בין רצו בין שלא רצו שנאמר ועבד הלוי הוא את עבודת אהל מועד. ובן לוי שקבל עליו כל מצות לויה חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו עד שיקבל את כולן: ב עבודה שלהן היא שיהיו שומרין את המקדש. ויהיו מהן שוערין לפתוח שערי המקדש ולהניף דלתותיו. ויהיו מהן משוררין לשורר על הקרבן בכל יום. שנאמר ושרת בשם י"י אלהיו ככל אחיו הלוים. אי זהו שירות שהוא בשם י"י הוי אומר זו שירה. ומתי אומר שירה על כל עולות הציבור החובה ועל שלמי עצרת בעת ניסוך היין. אבל עולות נדבה שמקריבין הציבור לקיץ למזבח. וכן הנסכין הבאין בפני עצמן אין אומרין עליהן שירה: ג לוי האונן מותר לעבוד ולשורר. ואין פוחתין משנים עשר לוים עומדים על הדוכן בכל יום לומר שירה על הקרבן ומוסיפין עד לעולם ואין אומרין שירה אלא בפה בלא כלי שעיקר השירה שהיא עבודתה בפה. ואחרים היו עומדים שם מנגנין בכלי שיר. מהן לוים ומהן ישראלים מיוחסין המשיאין לכהונה. שאין עולה על הדוכן אלא מיוחס. ואין אלו המשוררים על פי הכלים עולין למנין השנים עשר: ד ובמה הם מנגנין. בנבלים וחלילים וכנורות והצוצרות והצלצל. ואין פוחתין משני נבלים ולא מוסיפין על ששה. ואין פוחתין משני חלילים ולא מוסיפין על שנים עשר. ואין פוחתין משתי חצוצרות ולא מוסיפין על עשרים ומאה. ואין פוחתין מתשעה כנורות ומוסיפין עד לעולם. והצלצל אחד בלבד: ה בימי המועדות כולם ובראשי חדשים היו הכהנים תוקעים בחצוצרות בשעת הקרבן והלוים אומרין שירה שנאמר וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשיכם ותקעתם בחצוצרות. החצוצרה היתה נעשית מן עשת של כסף. עשה אותה בן הגרומאות של כסף כשירה. משאר מיני מתכות פסולה. והחלילין שהיו מנגנין בהן היה אבוב שלהן של קנה. מפני שקולו ערב ולא היה מחלק אלא באבוב יחידי מפני שהוא מחלק יפה: ו בשנים עשר יום בשנה החליל מכה לפני המזבח. בשחיטת פסח ראשון. ובשחיטת פסח שני. וביום טוב הראשון של פסח. וביום הראשון של עצרת. ובשמנה ימי החג. וחליל זה דוחה שבת מפני שהוא חליל של קרבן וחליל של קרבן עבודה היא ודוחה את השבת: ז אין בן לוי נכנס לעזרה לעבודתו עד שילמדוהו חמש שנים תחלה. שנאמר זאת אשר ללוים מבן חמש ועשרים שנה וכתוב אחד אומר מבן שלשים שנה. הא כיצד חמש ללמוד. ואינו נכנס לעבודה עד שיגדיל ויהיה איש שנאמר איש איש על עבודתו: ח זה שנאמר בתורה בלוים ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה אינו אלא בזמן שהיו נושאין המקדש ממקום למקום. ואינו מצוה נוהגת לדורות. אבל לדורות אין

כמקדש בין רצו בין שלא רצו כדפירש"י ז"ל. ומכל מקום שופט אני אם לא יעבוד אם לא רצה לא יעבוד תלמוד לומר ומכל הלוי כמו כולו: ומה שכתב וכן לוי שקיבל עליו כל מצות לויה חוץ מדבר אחד לא מקבלין אותו עד שיקבל לא כולן. כמלכ עד כמה (דף ל"ב) ופירש"י דברי לויה לשורר ולשרת ולשוות שוערי":

ב עבודה שלהם היא שיהיו שומרים המקדש.

ברמב"ם מסכת מדות (פ"א מ"ב). ומ"ם ויהיו מהם שומרים וכו' ויהיו מהם משוררים וכו' עד כדי שומר ע"ז שירה. כפ"ב דערכין (דף י"ג ע"ב):

ובתי אומר שירה על כל עולות הצבור המובה וכו'. כמ"ב דערכין (דף י"ב): בעי רבי מתנין עולת נדבה לבור שעורה שירה לו לינם מעורה שירה ומסיקנא ס"ם דתני רב מרי בריה דרב כהנא לעולתיכם ולזבחיכם שלמיכם מה עולה קדש קדשים אף שלמים קדש קדשים ומה שלמים קבוע לכם זמן אף עולה קבוע לה זמן ופירש"י מה עולה הבאמורה אמן קדש קדשים דאין לך עולה קדשים קלים אף שלמים האמורים כאן שעשונן איר בשלמים קדשי קדשים. ומהתם ואין לך שלמים קדשי קדשים אלא בבשר אצלם דשלמי צבור בן ובמיב בה קדש יהיו לה' לכפן ומה שלמים האמורים כאן לבני איר קבוע לכם זמן דהא אוקימנא בבכבי עצרת אף עולה האמורה כאן שקבוע לה זמן ומ"ם נמצא נדבה לבור אין קבוע לה זמן. ומ"ם בעצם ניסוך היין. שם מימרא דרב שמואל בר בתמני (שם דף י"ח. וי"ב. ובכבוא ל"ה): ומ"ם וכן הנסכים הבאים בפני עצמן אין אומרים עליהם שירה. שם (דף י"ב) בעיא דלא איפשיטא ופסקה לקולא:

ג לוי האונן מותר לעבוד ולשורר. בפירקי בפ"ב:

ואין פוחתין מי"ב לוים עומדים על הדוכן וכו'. ומוסיפין עד לעולם. מבמה בפ"ב דערכין (דף י"ג). ומ"ם. ואין אומרים שירה אלא בלא כלי וכו' והמרים היו עומדים שם מנגנים בכלי שיר מכם לוים ומהם ישראלים מיוחסין וכו'. שם במתנה (דף י') בני מיים בחלל. ובבני הכהנים היו דברי ר' מאיר רבי יוסי אומר. מעמהם היה הפגנים ובית אבריה מיוחסים היו. מיוחסים לכהונה רבי מנינא בן אלעזר אומר לוים היו ופירש"י. ובבני הכהנים היו. אותם הכהנים בחלל. מיוחסין לכהונה הכהנים היו. אותם הכהנים בחלל. מיוחסין לכהונה הכהנים היו. מיוחסים לעמהם שמשלמים מיוחסים היו. ובגמרא (דף י"ח) לימא הכא קא מיפלגי דאמר דאמר עבדים. הקבר עיקר שירה. הכא ולבי. לבמומי. קלא הוא דעבד. ומאן דאמר לוים היו הקבר עיקר שירה בלבי והסברא ר' יוסי אלא הקבר לא הקבר עיקר שירה בפה עבדים בנים. לא הקבר עיקר שירה בלבי לוים בנים לעולם הקבר עיקר. שירה בפה והכא במעלין. מדוכן. ליוחסין. ומעמדות קא מיפלגי. ופירש רש"י רבי יוסי דאמר שהלוים מיוחסים היו. אלא הקבר אלא דב"ש עיקר שירה בפה ודוחה דבלבה כרבי יוסי לבני רבי מאיר. והוא הדין לבני רבי מנינא בן אלעזר דהא הוא מאבי נמרא אבי מיסיה. ומ"ם ואין אלא המשוררים על פי הכלים עולין למנין הכנים עשר. שם (דף י"ג) במתנה אין פוחתין מבנים עשר לוים עומדים על הדוכן ומוסיפין עד לעולם ובתר הכי תנן ר' אליעזר בן יעקב אומר אין עולים למנין. ופירש רבינו. שם הבר אמרינו שעיקר השירה בפה ואמר רבי אלעזר בן יעקב שהלוים:

*[נרבתנו בכ"י ולהוות שמר ונראה לי דהגרייסו לישנה]:

ד ובמה הם מנגנים וכו'. אלו הם כלי הנגון המנגנים שם במתנה: ומ"ש ואין פוחתין משני חלילים וכו' עד ולא מוסיפין על שנים עשר. שם במתנה (דף י"ד) ומ"ם ואין פוחתין משני חלילים וכו'. שם במתנה (דף י"ג) אין פוחתין משני חלילים ומוסיפין עד לעולם והצלצל לבד מנגן הכי מילי אמר רב אמי דאמר קבא ומסף בתצלצלים להזמים מצלצלים אבי הוו כיון דמדא מבחתפא עבדי ומד נבהא עביד בהו קרי להו מד ופירש"י מבחתפא מד עבדי דאין אחד מוטיל בלא חבירו אבן שהי הפיכות הנהנות של מתכת ומכן זו על זו:

ה בימי המועדות כולם וכו':

החצוצרה היתה נעשית מן בשעת מן בשעת של כסף וכו' עד פסולה. ברייתא בפרק הקומץ רבה (דף כ"ח) ויליף לה הכא מקרא: והחלילין שהיו מנגנים בהם היה אבוב שלהם של קנה וכו' עד ובשמנת ימי הגג. מבמה בפרק שני דערכין (דף י') פירש"י אבוב היינו חליל. ולא היה אחלק אבוב אלא ביחידי מפני שהוא יפה יותר מפיסיומו שהיה לאחר. חליל היינו סוס שמחלק בין נעימה לנעימה ולא היו מפיסיים כולם בנה אחת אלא אחד מפיסיים לכסוף וזה הוא מי נדול:

ו בשנים עשר יום בשנה וכו'. מבמה בפרק שני דערכין. ומ"ם וחליל זה דוחה שבת וכו'. בר"ם בחליל (דף כ"ב) אי"ר ירמיה מהלוקת בשיר של שובבה וכו' אבל בשיר של קרבן דברי הכל עבודה היא ודוחה אם הבבת:

ז אין בן לוי נכנס לעזרה לעבודתו וכו'. בספ"ק דחולין (דף כ"ד). ומה שכתב ואינו נכנס לעבודה עד שיגדיל ויהיה איש וכו'. מבמה בפ"ב דערכין (דף י"ג:) אין הקבן נכנס לעזרה ולעבודה אלא בשעה שהלוים עומדים בשיר ולא היו אומרים בנבל וכנור אלא בפה כדי ליתן אבל בנעימה ופירש"י אין לוי קבן נכנס לבוס עבודה כבון לבבד אם בעזרה ולהניף אם בדלתות:

ואיבא למידק דמבמע מהבא דמשיגדיל ויהיה איש כשר לעבודה וזה סותר מ"ם למעלה שאינו נכנס לעבודה עד שיהא בן שלשים שנה. ויש לומר דהתם לשיר שהיא חכמה גדולה ומלאכה ליעוד המוסיק"א והכא לשאר עבודות שאינה צריכות ליעוד בבן הנפת דלהות וכיולא בהן. ועי"ל דהתם לשהיה עבודה מיומא לו תמיד והכא מייירי לעבוד לו זה פעם במקרה דיקא נמי דלעיל כתב לעבודתו והכא כתב לעבודה. ויש מי שהיבן דהתם בזמן שהיו מוסיים בכתף שהיה לריך לעבוד לאבא ואין לדחות דמה ליעוד לריך לעבוד לאבא דאמרינן בספ"ק דחולין בני שלריך ה' שנים ללמוד שאני הלכות עבודה דמקיפין ופירש"י לחוריד המבא ולבריקו ולנעוטו ולהעמיד קרבנו וקרבנו והביר לקרבן בפה ובכלי:

ח זה שנאמר בתורה בלוים וכו' אבל לדורות אין הלוי נכנס בלוים וכו' אבל במומין אלא בקול. בספ"ק דחולין (שם דף כ"ד): שמואל

פ"ג ה החצוצרה. היתה נעשית מן עשת של כסף כו'. כתוב בתרא בקומץ רבה (דף כ"ח) ובפ"ו דזבחים (דף ס"ח) מקבו על המתני' דסוף קליפ דקמלי קרנין לחצוצרות מוכח דבאלה אלא מן בסלפא וכן מוכח בפרק כל בהמות דבעי בגמרא דמשחמוה לנבמה קרנים אמו לחצוצרות ר' ואחילו דבסיה דפרק קמאי דבר מיירי בכל מבה ודהו מיכון זה. ודעת רבינו נ"ב הוא שלא בתירון. זה שבכי הבית לבלבם בסיה דפרק הקומץ. עוד מילו דחצוצרות דקנים מיירי בשופר. וגם מיכון זה דמו לאהו בהוכשות וכן נראה שהיא דעת רבינו שהבי בפ"ד מבלבות חיסורי מזבח דין ז' בהיא בסיה דפ"ז ובתב קרנים בסלות לחצוצרות ובתם בעבודי קרבן מיירי ובמבוהר. עוד מילו דמתי דבלות מבל בלפ היינו בחצוצרות של בהנים אבל בל לוים היו בתים מבל דבר. ובראה שרינו. זה הוא דעת רבינו ולא הוגרך לבאר דבריו דבשר דשיקר בעיבר בפה ומתי דמעלכינן בלי אינו אלא לבקומי בלא בשעת המתיה דבר בעיבר ובפה בהנים מבפ"ב בהמיוב דבתיוב הוא בחצוצרות ואיסור ע"ז שאני דאף שאינו בי אם לבקומי בלא בעלמא אע"פ אבור:

משנה למלך

מצוה שפ"ב שפ"ג כל דיני מצות הללו מבוארים לעיל במצות פסח לאשון תרלט מסס ותלמד לכאן:

מצוה שפ"ד לתקוע בחצוצרות

(א) לתקוע בחצוצרות במקדש בכל יום בבוקר וכו' וכמו כן בשעת הצרות וכו' שנאמר וכי תבואו מלחמה וכו' וביום שמחתכם וכו' והרחמ"ן נמשך אחר דעת הר"מ דשני מצות הלו סס מצוה אחת במכון התרי"ג ודין חצוצרות במקדש מבואר בר"מ פ"ג מה' כלי מקדש ודין חצוצרות בעת צרה מבואר בר"מ פ"א מכל' תענית וע' בהר"מ סס שתמה על הר"מ שכלל במצוה אחת ולמה לא ימנה בשתי מצות שהוא שני פסוקים וכתב שהמצוה היא כללית וכו' ומ"מ הניח בל"ע וע' בס' פר"ד בדרך מצותיך שמביא ג"כ שתמהו על הר"מ חכמי הדורות כמו שביתת יו"ט ותקיעה בר"ה וביובל אף שהפעולות שוים מאחר שזמנו של זה אינו זמנו של זה כאשר כל א' למצוה מיוחדת א"כ כאן נמי. והרחמ"ן נמשך אחר הר"מ בדרכו. והנה מצוה זו על הכהנים שנא' ובני אהרן וגו' ובהלכו' כה"מ כתב הר"מ בימי המועדים וכו' היו הכהנים תוקעים בחצוצרות וכו' ובפ"א מה' תענית לא כ' הר"מ דכהנים תוקעין וסמך עלמו על מה שכתב פ"ד תקעו בני אהרן וכו' אף שסס מיירי במקדש ע"ש בסוף מ"מ לענין זה נראה דאין חילוק כיון דהוא מ"ע על הכהנים כמ"ש בתורה בכל עניני הכהנים תוקעין. ופשוט דהמצוה היא דוקא בשני חצוצרות כמו שמבואר בקרא וכן הוא במשנה דערכין אין פוחתין משני חצוצרות ומוסיפין עד ק"ך ועל הוספה מביא שם קרא מד"ק וע"ש בהוספות להירוך אחד מוסיפין יותר מק"ך גם כן רק א"ל לתפש יותר מק"ך ולתירוך השני יותר מק"כ איכא טירדוב קלא ע"ש א"כ לתירוך זה יותר מק"ך לא יצאו והר"מ בכל' כה"מ מביא סתם אין מוסיפין על ק"ך ואינו מבואר אם הוא לעכב וג"מ גם כן בעת צרה אפשר דאסור יותר מק"ך וצ"ע. ואינו מבואר אם כהנים בע"מ כשרים לזה ולא נזכר בר"מ וראיתי בספרי פלוגתא דר"ע סובר דבע"מ כשרים ור"ע סובר דבע"מ פסולין ויליף מקרא א"כ הלכה כר"ע ובפרט דר"ע הודה לו א"כ פסולין בע"מ. ונראה דגם בתענית הדין כן כי הם אחד וממקראות אלו ילפי' לשניהם. ומ"מ נ"ע על הר"מ שהשמיט זה ולא גלה דעתו ובפרט דמבואר בספרי וצ"ע. ומבואר בס"ס דר"ה דבר"ה היה שופר וגם חצוצרות שופר מאריך וכו' ובתענית היה גם כן שופר וחצוצרות שופר מקצר וחצוצרות מאריכין וכו' ומסקינן בגמ' דזה דוקא במקדש אבל בגבולין מקום שיש שופר אין חצוצרות ובמקום שיש חצוצרות אין שופר. ופירש"י כגון בתענית וכו' דכתיב בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה' וכו' לפני המלך וכו' הוא דבעינן חצוצרות ושופר אבל בעלמא לא והר"מ מביא זה פ"א מהלכות שופר דבמקדש היו תוקעין בחצוצרות גם כן. וגם בפ"א מהלכות תעניות דבתענית היו תוקעין במקדש בשופר ג"כ

(א) לתקוע בחצוצרות במקדש בכל יום בבוקר בהקריב כל קרבן וכמו כן בשעת הצרות שנא' וכי תבואו מלחמה וגו' וכתיב אחריו ג"כ וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשיכם ותקעתם בחצוצרות על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם וגו' ואעפ"י שהזהיר הכתוב ביום שמחה ומועד וראש חדש לאו דוקא דבכל יום תוקעים במקדש בחצוצרות על הקרבן וכן הוא מבואר בר"ה פרק ראוהו ב"ד שאמרו שם הכל חייבים בתקיעת שופר כהנים לוים וישראלים ומתמהא תלמודא עלה בגמרא פשיטא אי הני לא מחייבי מי מחייב ומהדר לי' כהנים איצטריכא לי' סד"א הואיל וכתי' יום תרועה וגו' והני כהני הואיל ואיתנהו בתקיעה דכל השנה כולה דכתיב ותקעתם בחצוצרות על עולותיכם וגו' ומהדר לי' מי דמי התם חצוצרות הכא שופר למדנו מ"מ דבכל השנה כולה כלומר בכל יום ויום איכא חצוצרות במקדש ואמרו במס' ערכין פ"ב אין פוחתין מעשרים ואחת תקיעה במקדש ואין מוסיפין על ארבעים ושמונה. משרשי המצוה לפי שבשעת הקרבן היו צריכים לכוין דעתם יפה בענייניו כמו שידוע שהוא נפסל במחשבות ידועות וגם כן צריך הקרבן כוונה שלימה לפני אדון הכל שצונו עליו וגם כן בעת הצרה צריך האדם כוון גדול בהתחננו לפני בוראו שירחם עליו ויצילהו מצרתו ולכן נצטוו בתקיעת החצוצרות בעתים אלו לפי שהאדם מהיותו בעל חומר צריך התעוררות גדול על הדברים כי הטבע מבלי מעיר יעמוד כישן ואין דבר יעוררהו כמו קולות הנגון ידוע הדבר וכל שכן קול החצוצרות שהוא הקול הגדול שבכל כלי נגון ועוד יש תועלת נמצא בקול החצוצרות לפי הדומה מלבד התעוררות אל הכונה כי בכח הקולות יסיר האדם מלבו מחשבת שאר עסקי העולם ולא יתן לב באות' שעה כ"א בדבר הקרבן ומה אאריך וידוע זה לכל אשר הטה אוזן לשמוע החצוצרות וקול שופר בכוונה. מדיני המצוה מה שאמרו ז"ל במס' מנחות שהחצוצרות היתה באה מן העשת של כסף כמו שבא בכתוב ומשאר מיני מתכות פסולה ומה שאמרו ז"ל שאין פוחתין לעולם במקדש משני חצוצרות ולא מוסיפים על מאה ועשרים ויתר פרטיה מבוארים בספרי ובמס' ראש השנה וגם כן במס' תענית ביארו שאנו מצווים בתקיעת החצוצרות בעת הצרה (ה' תענית פ"א) ונוהגת מצוה זו בזה"ב בכהנים שעליהם המצוה לתקוע בחצוצרות כענין שכתו' בהן במסע המחנות ובני אהרן הכהנים יתקעו בחצוצרות וגו' ושמא תאמר לא היו תוקעים הם על הקרבן אלא הלוים אינו כן שהרי בפירוש אמרו במס' מדות פרק ו' נתנו לו יין לנסך הסגן עומד על הקרן והסודרין בידו ושני כהנים עומדים על שלחן החלבים ושתי חצוצרות בידם תקעו והריעו ותקעו הרי נתבאר שעל ידי כהנים נעשית מצוה זו ושהיא מצוה תמידית להם כלומר שבכל יום היו תוקעין ולא ביום מועד וראש חודש בלבד אבל לרמב"ם ז"ל שכתב בימי המועד כולן ובראשי חדשים היו הכהנים תוקעין בחצוצרות והלוים אומרים שירה נראה מדבריו שדעתו שבשאר הימים אף הלוים תוקעין בחצוצרות ואם עברו ע"ז הכהנים ולא תקעו בשעת הקרבן וכן אם לא תקעו בשעת הצרה בטלו עשה זו:

מצוה שפ"ב שלא להותיר מבשר הפ"ש

(א) שלא להותיר כלום מבשר הפסח שני למחרתו שהוא יום ט"ו באייר שנא' לא ישאירו ממנו עד בוקר כי כל ענינה בלאו הבא על זה בפסח ראשון הכתוב בסדר בא אל פרעה והוא שם לאו בני והוא מצוה ח' מזה הספר:

מצוה שפ"ג שלא לשבור עצם מעצמות הפסח

(א) שלא לשבור עצם מכל עצמות הפסח שנאמר ועצם לא ישברו בו כל ענין לאו זה מכוון בלאו הבא על זה ג"כ בפסח ראשון בסדר בא אל פרעה והוא שם מצוה ט"ז מזה הספר תראנו משם אם רצונך לדעת:

מצוה שפ"ד לתקוע בחצוצרות במקדש בכל יום

(א) לתקוע בחצוצרות במקדש בכל יום בבוקר בהקריב כל קרבן וכמו כן בשעת הצרות שנא' וכי תבואו מלחמה וגו' וכתיב אחריו ג"כ וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשיכם ותקעתם בחצוצרות על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם וגו' ואעפ"י שהזהיר הכתוב ביום שמחה ומועד וראש חדש לאו דוקא דבכל יום תוקעים במקדש בחצוצרות על הקרבן וכן הוא מבואר בר"ה פרק ראוהו ב"ד שאמרו שם הכל חייבים בתקיעת שופר כהנים לוים וישראלים ומתמהא תלמודא עלה בגמרא פשיטא אי הני לא מחייבי מי מחייב ומהדר לי' כהנים איצטריכא לי' סד"א הואיל וכתי' יום תרועה וגו' והני כהני הואיל ואיתנהו בתקיעה דכל השנה כולה דכתיב ותקעתם בחצוצרות על עולותיכם וגו' ומהדר לי' מי דמי התם חצוצרות הכא שופר למדנו מ"מ דבכל השנה כולה כלומר בכל יום ויום איכא חצוצרות במקדש ואמרו במס' ערכין פ"ב אין פוחתין מעשרים ואחת תקיעה במקדש ואין מוסיפין על ארבעים ושמונה. משרשי המצוה לפי שבשעת הקרבן היו צריכים לכוין דעתם יפה בענייניו כמו שידוע שהוא נפסל במחשבות ידועות וגם כן צריך הקרבן כוונה שלימה לפני אדון הכל שצונו עליו וגם כן בעת הצרה צריך האדם כוון גדול בהתחננו לפני בוראו שירחם עליו ויצילהו מצרתו ולכן נצטוו בתקיעת החצוצרות בעתים אלו לפי שהאדם מהיותו בעל חומר צריך התעוררות גדול על הדברים כי הטבע מבלי מעיר יעמוד כישן ואין דבר יעוררהו כמו קולות הנגון ידוע הדבר וכל שכן קול החצוצרות שהוא הקול הגדול שבכל כלי נגון ועוד יש תועלת נמצא בקול החצוצרות לפי הדומה מלבד התעוררות אל הכונה כי בכח הקולות יסיר האדם מלבו מחשבת שאר עסקי העולם ולא יתן לב באות' שעה כ"א בדבר הקרבן ומה אאריך וידוע זה לכל אשר הטה אוזן לשמוע החצוצרות וקול שופר בכוונה. מדיני המצוה מה שאמרו ז"ל במס' מנחות שהחצוצרות היתה באה מן העשת של כסף כמו שבא בכתוב ומשאר מיני מתכות פסולה ומה שאמרו ז"ל שאין פוחתין לעולם במקדש משני חצוצרות ולא מוסיפים על מאה ועשרים ויתר פרטיה מבוארים בספרי ובמס' ראש השנה וגם כן במס' תענית ביארו שאנו מצווים בתקיעת החצוצרות בעת הצרה (ה' תענית פ"א) ונוהגת מצוה זו בזה"ב בכהנים שעליהם המצוה לתקוע בחצוצרות כענין שכתו' בהן במסע המחנות ובני אהרן הכהנים יתקעו בחצוצרות וגו' ושמא תאמר לא היו תוקעים הם על הקרבן אלא הלוים אינו כן שהרי בפירוש אמרו במס' מדות פרק ו' נתנו לו יין לנסך הסגן עומד על הקרן והסודרין בידו ושני כהנים עומדים על שלחן החלבים ושתי חצוצרות בידם תקעו והריעו ותקעו הרי נתבאר שעל ידי כהנים נעשית מצוה זו ושהיא מצוה תמידית להם כלומר שבכל יום היו תוקעין ולא ביום מועד וראש חודש בלבד אבל לרמב"ם ז"ל שכתב בימי המועד כולן ובראשי חדשים היו הכהנים תוקעין בחצוצרות והלוים אומרים שירה נראה מדבריו שדעתו שבשאר הימים אף הלוים תוקעין בחצוצרות ואם עברו ע"ז הכהנים ולא תקעו בשעת הקרבן וכן אם לא תקעו בשעת הצרה בטלו עשה זו:

בתעניות שהיה שופר ג"כ מי היו תוקעין אם כהנים תוקעין אז לפי' ישראלים וגר' דבשופר היו תוקעין הן בר"ה הן בתעניות לפי' ישראלים דבשופר ל"מ בשום מקום קפידא בכהנים אך בחצוצרות אף בר"ה כיון דמליו חצוצרות בכהנים ג"כ בר"ה היו הכהנים תוקעין בחצוצרות ויש"ל בשופר הן בר"ה והן בתענית כנ"ל. וראיתי בספרי מביא ראיה שכהנים בע"מ כשרים לתקוע בחצוצרות משמעון אחי אמו שהי' מיגר ברגליו והי' תוקע בחצוצרות וצ"ע דהה שהי' בר"ה וביובל והודה ר"ע נראה דאף בר"ה היו כהנים תוקעין בחצוצרות כמ"ש אך בע"מ כשרים. נ"ל כיון דהוא רק מדברי קבלה והקבלה כך דבע"מ כשרים בר"ה אך במועדים על הקרבן פוסל ר"ע בע"מ מקראי זה בחלאי ה"ה בתענית פוסל בע"מ דדיניהם שויים מה"ת לכ"ד כללע"ד. ומבואר בס"ס ובר"מ בהלכו' כה"מ דהחצוצרות היו של כסף והי' צריך להיות מעשה של כסף ובדיעבד מן הגרומאות ג"כ ומשאר מיני מתכות פסולה ויליף מקראי בגמרא מגמות וע' כאן במל"ל שמביא בשם התוס' שהתבו כ"פ הא דמבואר במשנה ובגמרא דקרני' לחצוצרות הייו של הנוים אבל של הכהנים הי' דוקא כסף וכן דעת הר"מ והרב המחבר. וקל"ע דכאן בה' כתב הר"מ ד"ז דצריך שיהי' כסף ובה' תענית לא ביאר זה ואפשר סמך על מ"ש כאן אבל ברור דחצוצרות של תענית היו גם כן כסף כי שוים בדיניהם לכ"ד וגם החצוצרות שהיו תוקעין עם השופרים בר"ה ג"כ היו של כסף כ"ל. מ"ש דלא הי' שופר עם החצוצרות רק בר"ה ובתענית לא עם החצוצרות שבמקדש של מועדים לכר"מ אי להרחמ"ן בכל יום הוא דבר ברור מן דאיו מבואר במשנה והוא גמרא ערוכה כמו שביא הרחמ"ן בד"ה דאמרי' הכל חייבים בשופר בר"ה כהנים וכו' ופרכינן אי איתהו לא וכו' ומתרץ כהנים אצטריך לי' וכו' הואיל דאיתהו בתקיעות בכל השנה דכתיב ותקעתם וגו' ודחה הכל שופר והתם חצוצרות אלא זכו' ואי נימא דתמיד היו תוקעין בשופר אלא ס"מ דלא היו תוקעין רק בתענית ובר"ה בשופר עם החצוצרות ולא בכל השנה ויש לדחות הראיה מ"מ הדין אמת אך ל"ע כמ"ש לעיל. והרב המחבר דעתו דמצוה זו בכל יום ומביא ראיה מהש"ס דר"ה ומערכין דאין פוחתין מכ"א תקיעות במקדש וכו' ואיכי מבין לשון הרחמ"ן שכ' בתחלת דבריו לתקוע וכו' בבוקר וכו' דמבואר שם בש"ס ובסוכה דגם על תמיד של בה"ע היו תוקעין ונראה דתיבת בבוקר הוא מעתה המעתיק. ודעת הר"מ דמצוה זו היא בימי המועדים ובר"מ ואינה בכל יום ובפ"ז מה' כה"מ מביא זה שאין פוחתים מכ"א תקיעות בחצוצרות אך דאינו מביא דדוקא הכהנים ואפשר דאף כשרים כמבואר כאן בפ"ג ופ"ו מהלכות מ"מ מביא זה דכהנים היו עומדין על שלחן החלבים ותקעו בחצוצרות ונראה דדעת הר"מ דכ"ז הוא רק מדרבנן כמו דתוקעין בע"ש להבטיל ממלאכה וכן לפתיחות שערים דזה אינו מבואר בתורה דעל עולותיכם וכו' היינו הקרבנות

(4)

עלה בהכתה ביחה ריקנית היה וחייב
מיתה ע"כ אלמא שאינו חייב מיתה מפני
שחיסר אלא מפני שנכנס למקדש ללא
צורך ואפילו לדעת הרמב"ם שכתב בפ"ב
מהלכות כלי המקדש חסר אחת מסמניה
חייב מיתה שהרי נעשה קטורת זרה איכא
למימר דטעמיה דכיון דקטורת זרה היא
הוה ליה כיאה למקדש אלא לצורך
ואפילו אם תמצא לומר שאף על פי
שאין נכנס לפני ולפנים אלא בהקטורת
דמזבח הזהב מיחייב מיתה משום
מקטיר קטורת זרה כדאשכחן בבני אהרן
שנתחייבו מיתה מפני שהקטירו קטורת
בלא זרה איכא למימר דהיינו דוקא כשהוא
מקטיר מתוך אכל כשחיסר בקריאה מהי
תיתי לן ושוב שכבר הוכחתי לעיל דהא
דאם חיסר חסמניה חייב דוקא בחסר
אחד מי"ג סמנין הוא ודבר קל הוא ליזהר
שלא יחסר שום אחד מהם בקריאתו וא"כ
לא היה לבא בשום מקום לימנע מלאחרי
מפני טעם זה (ד) :

השיר שהיו הלוים אומרים בתקדש
ביום הראשון היו אומרים
לה' הארץ וכו' ומשנה היא בסוף מסכת
תמיד (לג:) ובפרק בתרא דר"ה (לא.) מפרש טעם למה נתקן מזמור זה ליום ראשון וזה ליום שני וכן כולם :

כתוב הרי"ב בתשובה על מה שנהגו לומר ברכו אחר קדיש בתרא
והטעם לפי שלא היה מצוין אלא בבקר : **כתב** הקבל לומר שאין רואי לבטל מנהגא דבר פשוט שברכו נתקן קודם ברכות של ק"ש ומה כל הנבור שמעו אותו
ברכו מאחר שאין ברכה לאחריו וקמו קצת
קודם הברכות אין לאומרו בלל לאחר התפלה והאומרו הוא טועה גם הרמב"ם לא הזכירו וכבר כתוב במ"ם (פ"י) שכל שיש ז' שלא שמעוהו מוחרים ויי"ל ו' ור"ת
כתב בה' ועוד נראה ממ"ש שאפילו אחד שלא שמע אותו אומרו לעצמו כל שיש ט' אחרים עמו שעונים אחריו אע"פ שכבר שמעוהו הם וכן נהגו בברצלונא לאמרו אחר
תפלת שחרית כדי להוציא אותם יחידים שלא התפללו עם הצבור והצבור קולבים לברכם ויחידים הבאה נשארים שמה ומתפללים כ"א לעצמו אבל ביום השבת וביום
המועד שמתחיבים לצאת וכבר התפללו כולם א"א אותו כולל וזה כ"ל שהוא המנהג היפה אבל בארבע הזאת אומרים אותו בערבית בין בשחרית בין
בחול בין בשבת וכמ"ש כתוב שהתקינו חכמים לחזנים לאמרו בין גאולה לתפלה כדי להוציא אותם שלא שמעו ואנשי מערב ומזרח נהגו לאמרו לאחר תפלת י"ח וכן
נהגו בתשבחות ובספר המנהיג כתב שאין להפסיק לאומרו בין גאולה לתפלה אלא בתפלת ערבית ואחרי שהמנהג זה נזכר במ"ם אין בנו כח למחות במי שאומר אותו
אף אם נראה

שהמנהג

דרכי משה

הנטחה (עי"ש :-(ה). והמנהג באלו המדינות כדברי מהרי"א שלא לאומרו בחול משום שטרודים למלאכתן ויש לחוש שירלנו בה ובשבת ויו"ט אומרים אותו . כתב בכלבו כשיוצאים
מב"ה יאמר ה' נחני כו' וכן נוהגין ובמהרי"ל בשעת יציאתו מב"ה היה משתחוה כול הארון כתלמיד הנפטר מרבו וזו ההשתחואה עשה בעמדו בפתח ב"ה . גם השתחוה כן כשהלך
ממקומו ששב שם וע"ל סימן ס"ט במקום שנהגו לומר ברכו בצאתם מב"ה אי מנהג יפה הוא כמהרי"ל רש"י גרס השיר שהלוים היו אומרים בבה"מ והרוקח גורס במקדש וכן הגיה
מהרי"ל בעדורו ולא ידעתי מאי נפקותא בדבר :

ובמהרי"ל

פרישה

(מ) **וכן** בערב כו' נוהגין לומר פיוטים הקטורת עיין לקמן בסי' רל"ז : (ט) **וזה** לא היתה מצותו אלא בבוקר ולא בערב דתמיד בר"ה ד' ל"ב ע"ב וכיצולו בפ"ק דבילה סוף ד' ד'
דתנן בתוספתא היו מקבלין עורות הקודש כל היום כולו . פשט מתוך כשהקו הבעלים לבא ומתקלקלו
הלוים כשיר הקריבו כו' ופירש"י בשיר תמיד של בין הערבים שלמדו בו שירה של מוד שהיו
מנויים אלא יבולו עוד והיום מוד וכשנגלו מלאת שהוא קודש ובשל אחר אין עשוה דבתמיד של
שחר לחיולו הוקדש כמדש קודש הקרבנות שיר של מוד היו אומרים לפי שבנוב היה אין הבדיה
מתקרבן לבא ל"ב אבל לבי אבל לאחר בתמיד של בין הערבים הוה אומרים הבשיר כמו בתמיד
של שחר (ופירש מ"ש בסוד) שלא ליישב הלא אלא מעשה סדר הסדר לעשות הקטורת ב"ל"ן אמרו בשיר
מקומו כי לא היו אומרים שיר כי אם על הקרבן ובמ"ש הקרבן (בר"ה ד' ל' ב') ובתקלקלו הלוים
בשיר ע"ש) ואין לומר שיר אחר כי אומרים בתמיד של בין הערבים ואותו אין אנו אומרים
אלא בזה שהותקן נגד הקטורת בתמיד של בין הערבים כמו שמפורש שם בר"ה דף ל"ח ולא ד"ל לומר לו
הטעם שהוא אומרים בכל ערב בתמיד של בין הערבים כמו שמקריבין בה אבל אינו אומרים
אומרים כל אבר הבטעם ובשיר אומרים בשחרית ומוסף ומנחה ומנחה של ר"ח ומנחה
שלו הלא הבעלים גם הם מתיחסים בסוף פ"ו דתלמוד ומוספין מוכל והולך כל הבשיר שמוכה
שם בערב אמרו דר"ה ושם אמר שכתב כל הסדר של תמיד שלמיד והולך ל"ל וכסדר שבשבת
בכלל עם בבוקר בן שבשבת בין הערבים מין מתנומת הכשר כו' ומבבקר כך היו בשבת ובבוקר
כתב מין בו' ולא כתב ב"ה מין . מבשיר אלא היו אומרים בערב אלא בשיר זה אומרים
בשחרית היו אומרים אלא לתמיד של בין הערבים ואפילו אם אינו אומרים אם בר"ל אם הל
לאומרו בשיר בשבת לא אומרים אלא לתמיד בין הערבים ולא אומרים אלא בשיר
הקטורת והנה פרק קמא דשבועות כתבו בזה ס"ש דף י"ב ע"ב שכתבו שבשבת הלבנה מוקה אלא
שלא ימים מ"ב בשמרו בכל שנה ל"ה ימים לחמין אם ל"ה ימים לחמין שבת אחת ימי חמה
שלריכין אלו ימים למלאות חודש הביבור וכל המה שבת גו"ם ד"ל ל"ה ל"ה לבל אמורו קבן
ובסוף כל מחזור לא בשתי ומרון שבת המה בל שבת הלבנה ל"ה שבה אחת מ"ה מלקים ל"ל
דמיירו בכסם שנים שיהיו בשתי שנים פשוטו ומ"ו וגם לריכין לומר שהו' מנים שבה מוקף בה"ג
ביה"כ לא היה חופן מהם אלא אחד אבל אבה בשבת בבל שבה כ' מנים ואלו לא ומבשב ב'
מנים ואלו לא שבה אילם בידן ק"ן מנים ומוך ל"ב מנים מ"כ ימים מבשמרו בידן מנים פשוטות
שבין לבוף ס' שנים בל"ל אילם בידן ס"ה קל"ב מנים בן היה אמרו' דברי אתו' ומ"ל דעדיין
יפסרו בערך ס' מנים ודבוטות מבה שהרי לאלו שבת הלבנה לריכין קל"ו מבה ומוך ובוטות אבה
שהיה מוקף בה"ג ביה"ב ומפסר דמ"ה היה מפטמין לאלמין לאו דוקא אלא מעבו יותר אלא שק"ל
כיון דלעולם בנינם היו מפטמין מתרומת הלבנה הה"ה בה"ש בה"ה כמ"ה בה בה"ה ל"ב לאחר שני שנים
פשוטים שבעבו בבינה מוקש בינן מבבה אלישות בתוקה שבה היו לריכין לעבה בה אל מדע
הבינו ומ"ב אין יבלה בחותר לאלו שבה מעוברת אין מפטמין לאלמין משמע
אלא היו מפטמין אלא אלו אם"ה הה לא אבי אלו שבה מעוברת ול"ל דמ"ה בתו' אם שבה"ה
יוסן היו מבטמין לא בלו לפי מ"ש בשמקבת דבלא"ה ל"ל אלא בה בשמקבת ודאי ל"ל ובל' מוכה
שבה"ב לבד הקטורת שהיה מקטיר בה"ב בבל יום ע"ב ובוקר היה מוסף עוד להקטיר אלא
אפילו ודו"ק :

(כד) **רשב"ג** לא בא לחלוק אלא לפרש : (כה) **בורית** כרשינה כו' ר"ל שמפרש לפה היא
בתה בורית כרשינה :

(כו) **ששפשפין** שמשפשפין : (כז) **שתהא** נמה שמטורה היא והיו מיקין אותה בבורית כרשינה :

שתהא עוה שיהא ריקן חזק . ושואל ולכאן מי רגלים יותר טובה שתהא
עוה אלא שהיה מפטמין בעזרה ואין נכון להניח' לעזרה והבדולה מי' אלא מי רגלים יפין
לרחון ולילות הלילות יותר מבורית כו' ולראשון עיקר וכן מלה מדברי רש"י בבריתות :

(כח) **ביום** כראשון היו אומרים כו' לשון הגמרא במסכת ר"ה פ' י"ב מנין ר' יהודה
אומר משום רבי עקיבא בראשון מה היו אומרים לוי' אחרון ומהולה פ"ב
שקר' והקל' ושלוש בעולמו . בשני מה היו אומרים גדול יי' ומהולל מאוד ובו' פ"ב שמילה
מפשיו ומלך עליהם . בשלישי מה היו אומרים אלהים נצב בעדת אל פ"ב שבילה אחרון
בחכמתו והכין תבל לעולמו . ברביעי מה היו אומרים אל נקמות יי' פ"ב שבת אחר ולבנה
ועתיד ליפרע מעוביהן . בחמישי מה היו אומרים הרנינו ובוחר פ"ב שבת אחר ובוחר
לשבת לשמו . בששי מה היו אומרים יי' מלך גאות לבש פ"ב שבת אחר מלאכתו ומלך עליהם .
ובשבת מה היו אומרים מזמור שיר ליום השבת כו' בל"ל הגמרא ופירש"י לוי' אחרון
ומהולה כו' כל המזמור היו אומרים שבה פטים ואחרון ובן בכל הפסוקים' שבינה שהיו
אומרים בכל בו אין לומר מי רגלים ממש אלילה
שלא עלה על לב אדם לערות בהם סמני
הקטורת אלא י"ל מעיין אחד הוא שנמו
מי רגלים :

ואומר השיר וכו' כי' כיום הראשון
היו אומרים המזמור כולו
המתחיל לה' הארץ ומלואה . בשני היו
אומרים המזמור כולו המתחיל גדול ה'
ומהולל מאוד וכו' וכן כולם . אר"מ
אר"ח ת"ח מרבים שלום כו' כתב מהרש"ל
בתשובה דלפי מנהגינו שאומרים אין
כאלהינו פטום הקטורת קודם עלינו מ"ל
לומר הך אגדה דר"מ דהלא אומרים קדיש
אחר עלינו דדוקא לאנהג הקדמונים שהיו
אומרים אחר עלינו אין כאלהינו כו' היו
מסיימין בהך אגדה דאר"מ כדי לומר
אחריה קדיש :

ועולין

בכל בו אין לומר מי רגלים ממש אלילה
שלא עלה על לב אדם לערות בהם סמני
הקטורת אלא י"מ מעיין אחד הוא שנמו
מי רגלים :

ואומר השיר וכו' כי' כיום הראשון
היו אומרים המזמור כולו
המתחיל לה' הארץ ומלואה . בשני היו
אומרים המזמור כולו המתחיל גדול ה'
ומהולל מאוד וכו' וכן כולם . אר"מ
אר"ח ת"ח מרבים שלום כו' כתב מהרש"ל
בתשובה דלפי מנהגינו שאומרים אין
כאלהינו פטום הקטורת קודם עלינו מ"ל
לומר הך אגדה דר"מ דהלא אומרים קדיש
אחר עלינו דדוקא לאנהג הקדמונים שהיו
אומרים אחר עלינו אין כאלהינו כו' היו
מסיימין בהך אגדה דאר"מ כדי לומר
אחריה קדיש :

ועולין

(ל) **וכן** בערב לאחר שיגמרו תפלת
ערבית נוהגין לומר פטום הקטרת אבל לא השיר ולמה אומרים פטום הקטרת בבקר ובערב והשיר בבקר
בלבד לפי שזה מצותו בבקר ובערב (ט) **וזה** לא היתה מצותו אלא בבקר

בשני

כמ"ה כמנהה לא רמיתי מי שאומר השירים
ושבת מכם אחד ומיתה בידם שלא לומר
ברכו מאחר שאין ברכה לאחריו וקמו
קודם הברכות אין לאומרו בלל לאחר התפלה והאומרו הוא טועה גם הרמב"ם לא הזכירו וכמ"ש מוחרים ויי"ל ו' ור"ת
כתב בה' ועוד נראה ממ"ש שאפילו אחד שלא שמע אותו אומרו לעצמו כל שיש ט' אחרים עמו שעונים אחריו אע"פ שכבר שמעוהו הם וכן נהגו בברצלונא לאמרו אחר
תפלת שחרית כדי להוציא אותם יחידים שלא התפללו עם הצבור והצבור קולבים לברכם ויחידים הבאה נשארים שמה ומתפללים כ"א לעצמו אבל ביום השבת וביום
המועד שמתחיבים לצאת וכבר התפללו כולם א"א אותו כולל וזה כ"ל שהוא המנהג היפה אבל בארבע הזאת אומרים אותו בערבית בין בשחרית בין
בחול בין בשבת וכמ"ש כתוב שהתקינו חכמים לחזנים לאמרו בין גאולה לתפלה כדי להוציא אותם שלא שמעו ואנשי מערב ומזרח נהגו לאמרו לאחר תפלת י"ח וכן
נהגו בתשבחות ובספר המנהיג כתב שאין להפסיק לאומרו בין גאולה לתפלה אלא בתפלת ערבית ואחרי שהמנהג זה נזכר במ"ם אין בנו כח למחות במי שאומר אותו
אף אם נראה

שהמנהג

דרישה

(יח) **עתיק** חזק וישן : (יט) **מלח** סדומית רובא פי' רובא הקב וחזו שאמר הפסוק ממולא
שהור קודש ושיעמו חו"ל שבזה הסיעור יסיר בו בשם מלח :

(כ) **מעלה** עשן הוא שם עשב הגדל על שפת הירדן : (כא) **פסלה** דכתיב כל שמור וכל
דבש לא תקטירו : (כב) **ואם** חסר אחת מכל סמניה דכתיב ואל יבא בכל עת אל הקדש
ולא יאות בזאת יבא אהרן וגו' וכי מעיל קטורת שלא בכלכתה ביאה לקיים הוא
(חייב מיתה :

(כג) **מכל** סמניה חייב מיתה ודוקא אם חיסר אחד מי"ג סמנים שנאמרו למשה בסיני וכשם
שלדי עד הקיומון אבל אחר דבריה הבאים בתקון הקטורת בגון בורית כרשינה
והדומה לו אינו חייב מיתה אם חיסר דלמוכים הבי' מגמרא ס"ש אמר לבשם בהמוכה כו' ס"ש .
כתב רמ"א הטעם שבאמיגו מ"ש פיוטים הקטורת בכל יום אפי' שאמרינן בה אשה חיסר מ'
מבל סמניה חייב מיתה ואמרים שלנו במקום קטורת ומשמש אבל יש הסברא אחרת
בשאינן כו' בס"ש לעיל בס"ש קל"ג ל"ל ב' ובטמאות קלת הדורים יש תפסת מבל אחת
לם אם לע' שנה היה מקטיר אות לאלמין פירש"י שלא היו לריך לעשה אלא אלי עשור אשון
דם' אם ע' שנה אלבי לאותר לאלי עשור הקטורת בעמים לם' בעמים לע' אם אמרך לבם לפי
שאין בל הבעמים שוים בל"ל אי' אמותר אלבה לות מותר בו' אבל שאשה בים אמרה בה"ה
וקשה אחר תבעה שבה יאלון האותר בל"ב ואלא אחבלי בלי שבו אמרה אי אלבלין לאלי
הקטורת והנו' פרק קמא דשבועות כתבו בזה ס"ש דף י"ב ע"ב שבאמר שבשה בלבנה אחבה אלא
שלא' ימים מ"ב בשמרו בכל שנה ל"ה ימים לאמרן שם ל"ה שבות אמרן שבת ימי חמה בחמה אמרי
שלריכין אלו ימים למלאות חודש הביבור וכם המה שבת גו"ם ד"ל ל"ה ל"ה לבל אמורו אמרי קבן
ובסוף בל מחזור לא בשתי ומרון שבת אמרה בל שבת הלבנה ל"ה שבה אחת מ"ה אלבים ל"ל
דמיירו בכסם שנים שיהיו בשתי שנים פשוטו ומ"ו וגם לריכין לומר שהו' מנים שבה מוקף בה"ג
ביה"ב לא היה חופן מהם אלא אחד אבל אבה בשבת בבל שבה כ' מנים ואלו לא ומבשב ב'
מנים ואלו לא שבה אילם בידן ק"ן מנים ומוך ל"ב מנים מ"ב ימים ומבשמרו בידן מנים פשוטות
שבין לבוף ס' שנים בל"ל אילם בידן ס"ה קל"ב מנים בן היה אמרו' דברי אתו' ומ"ל דעדיין
יפסרו בערך ס' מנים ודבוטות מבה שהרי לאלי שבת הלבנה לריכין קל"ו מבה ומוך ובוטות אבה
שהיה מוקף בה"ג ביה"ב ומפסר דמ"ה היה מפטמין לאלמין לאו דוקא אלא מעבו יותר אלא שק"ל
כיון דלעולם בנינם היו מפטמין מתרומת הלבנה הה"ה בה"ש בה"ה כמ"ה בה בה"ה ל"ב לאחר שני שנים
פשוטים שבעבו בבינה מוקש בינן מבבה אלישות בתוקה שבה היו לריכין לעבה בה אל מדע
הבינו ומ"ב אין יבלה בחותר לאלי שבה מעוברת ובה מבטמין הין מבטמין לאלמין משמע
אלא היו מבטמין אלא אלו אם"ה הה לא אבי אלו שבה מעוברת ודאי ל"ל דמ"ה בתו' אם שבה"ה
יוסן היו מבטמין לא בלו לפי מ"ש בשמקבת דבלא"ה ל"ל אלא בה בשמקבת ודאי ל"ל ובל' מוכה
שבה"ב לבד הקטורת שהיה מקטיר בה"ב בבל יום ע"ב ובוקר היה מוסף עוד להקטיר אלא
אפילו ודו"ק :

(כד) **רשב"ג** לא בא לחלוק אלא לפרש : (כה) **בורית** כרשינה כו' ר"ל שמפרש לפה היא
בתה בורית כרשינה :

(כו) **ששפשפין** שמשפשפין : (כז) **שתהא** נמה שמטורה היא והיו מיקין אותה בבורית כרשינה :

שתהא עוה שיהא ריקן חזק . ושואל ולכאן מי רגלים יותר טובה שתהא
עוה אלא שהיה מפטמין בעזרה ואין נכון להניח' לעזרה והבדולה מי' אלא מי רגלים יפין
לרחון ולילות הלילות יותר מבורית כו' ולראשון עיקר וכן מלה מדברי רש"י בבריתות :

(כח) **ביום** כראשון היו אומרים כו' לשון הגמרא במסכת ר"ה פ' י"ב מנין ר' יהודה
אומר משום רבי עקיבא בראשון מה היו אומרים לוי' אחרון ומהולה פ"ב
שקר' והקל' ושלוש בעולמו . בשני מה היו אומרים גדול יי' ומהולל מאוד ובו' פ"ב שבילה
מפשיו ומלך עליהם . בשלישי מה היו אומרים אלהים נצב בעדת אל פ"ב שבילה אחרון
בחכמתו והכין תבל לעולמו . ברביעי מה היו אומרים אל נקמות יי' פ"ב שבת אחר ולבנה
ועתיד ליפרע מעוביהן . בחמישי מה היו אומרים הרנינו ובוחר פ"ב שבת אחר ובוחר
לשבת לשמו . בששי מה היו אומרים יי' מלך גאות לבש פ"ב שבת אחר מלאכתו ומלך עליהם .
ובשבת מה היו אומרים מזמור שיר ליום השבת כו' בל"ל הגמרא ופירש"י לוי' אחרון
ומהולה כו' כל המזמור היו אומרים שבה פטים ואחרון ובן בכל הפסוקים' שבינה שהיו
אומרים בכל בו אין לומר מי רגלים ממש אלילה
שלא עלה על לב אדם לערות בהם סמני
הקטורת אלא י"מ מעיין אחד הוא שנמו
מי רגלים :

ואומר השיר וכו' כי' כיום הראשון
היו אומרים המזמור כולו
המתחיל לה' הארץ ומלואה . בשני היו
אומרים המזמור כולו המתחיל גדול ה'
ומהולל מאוד וכו' וכן כולם . אר"מ
אר"ח ת"ח מרבים שלום כו' כתב מהרש"ל
בתשובה דלפי מנהגינו שאומרים אין
כאלהינו פטום הקטורת קודם עלינו מ"ל
לומר הך אגדה דר"מ דהלא אומרים קדיש
אחר עלינו דדוקא לאנהג הקדמונים שהיו
אומרים אחר עלינו אין כאלהינו כו' היו
מסיימין בהך אגדה דאר"מ כדי לומר
אחריה קדיש :

ועולין

ובשעה שנועל. ואסור לפתוח את הדלת כנגד [ק] המדורה
בשבת כדי שתהא הרוח מנשבת בה ואע"פ שאין שם
אלא רוח מצויה. ומניחין הנר של שבת על גבי אילן
המחובר לקרקע ואינו חושש: יח אכל מדינות ועיירות של ישראל תוקעין בהן שש
תקיעות בע"ש. ובמקום גבוה היו תוקעין כדי להשמיע כל אנשי המדינה וכל אנשי המגרש
שלה: יט תקיעה ראשונה נמנעו העומדים בשדות מלחרוש ומלעדור ומלעשות מלאכה
שבשדה. ואין הקרובין רשאין ליכנס לעיר עד שיבואו רחוקים ויכנסו כולם בבת אחת.
ועדיין החנויות פתוחות והתריסין מונחין. התחיל לתקוע שניה נסתלקו התריסין וננעלו
החנויות. ועדיין החמין והקדרות מונחין על גבי כירה. התחיל לתקוע תקיעה שלישית
סלק המסלק והטמין המטמין והדליקו את הנרות ושוהה כדי לצלות דג קטן או כדי
להדביק פת בתנור ותוקע ומריע ותוקע [ר] ושובת: כ תקיעה ראשונה תוקע אותה
במנחה. והשלישית קרוב לשקיעת החמה. וכן תוקעין במוצאי שבת אחר צאת הכוכבים
להתיר העם למעשיהן: כא יוה"כ שחל להיות בע"ש לא היו תוקעין. חל להיות במוצאי
שבת לא תוקעין ולא מבדילין. יו"ט שחל להיות בע"ש תוקעין ולא מבדילין. חל להיות
לאחר השבת מבדילין ולא תוקעין:

אסור

א מור סימן רמ סמ"ג שם:

דמשיגו לר"ם דשרי דבר שאין מתיחין פסיק רישיה הוא ואסור, ופיר"ח ז"ל שהגר קטוע ומחוברי הלת ובפתיחתו יכנס: ואסור לפתוח הדלת וכו'. שם אמר שמואל פותח מדם דלת כנגד המדורה בשבת ליים עלה אחיי, ומסיקנא דברות מעיה עליני אחיי גר אמו שאינה מצויה דאסור לר"מ ושמואל לא גזר וקיי"ל כאביי וכ"פ בהלכות:

ומניחין הנר של שבת וכו'. מימרא דרבא פ' כירה (שם דף מ"ב) מניחין נר ע"ג דקל בשבת ואין מניחין נר ע"ג דקל ביו"ט, ופירש בשבת שיתנו בע"ש ויעמוד שם בשבת ובעמוד דבשבת בדיל מן הכר ולא יבא להשמטת במחובר. ביו"ט היו כבדל ממנו ואסור שמא יבא להשמטת במחובר. ודין יו"ט כתוב פ"ד מהלכות יו"ט:

יח כל מדינות. עיירות של ישראל וכו'. בריש פרק ג"מ (שם ל"ה:) שם תקיעות תוקעין ע"ש, ופירש"י שם. המגזעות במין התקיעות תוקע ומריע ותוקע שבתחרוזה ובמקום גבוה היו תוקעין. שם פירש"י מקום גמר יש לו בתלם נגו שם מימ שולרו:

יט תקיעה ראשונה. עד ושובת. בריש"ה בלשון שם ופירש"י ז"ל מלעדור לחפור. ויובנו כלן כאחד שלא יחמדו הכלכלין בתחרוזה לעזר שמתעסקו במלאכה אחר שישמעו קול השופר שלין הכל מכירין מי ותוקעין ומי קרובים. מריסין, הם מלעלות החנויות ומסלקים אותן ומטמין ע"ג יהדום ומוכרין עליהן מכלין ומאר חפצים ועורב מחזירין אותן לתחתיה. חמין, מים חמין לחזוב בכן יין לשתות. סלק המסלק. קדרות הפשוטות לבשלם לאחר הלילה. וטמטין. המטמין את הכלים בלילה. ומקדרות כל שקרמו פיה מבעוד יום מוכר לרדוה מתחיה. וכן קשה לזה מה שמכר בבאור פ"ב ויש מי שהקשה והא ק"ל דלדיים הפת מבעוד יום לרדות מזון שלא בתחור וכו', ולקח הרמב"ן ז"ל שהוא מוחר כל שקרמו פיה מבעוד יום לרדות מזון שלא בכולה במרדה שהוא כלרכו והיא עצמה מדבריהם. אם היתה רדיית הפת הסורה מן הסורה היה בעיה בגבת המתלת אין מחמין את הפת בתחור וכו'. ומה שפלא מ"ק ויתבאר פ"ם בשבת והבינו פה בשבת שהתירוהו לרדות קודם שיבוא לידי איסור מלאכה שבת ע"ש שהוא מוחר לרדות בשבת כסין כל מה שילמה. ומה שפלא מ"ק ויתבאר פ"ם בשבת והבינו פה בשבת שהתירוהו לרדות קודם שיבוא לידי מלאכה נמוכה ומתבאר שהוא מוחר, כך ל"ל: אסור מדברי סופרים. ומבשיל שהוא עצמה מדבריהם בשני מוחר כלרכו דקא מבטיל לה כיבה דמ"ש בשני אם מוחר כלרכו כדי שלא יבא לידי מלאכה נמוכה ומתבאר שהוא מוחר, כך ל"ל: ומסמיך הא לתו מכי לא הסיר דוקא מבדילין ולא תוקעין. ותקבו שם ומתקע כי הכי דנמנו דשני בשמיטה לאנתר ותילנו שהתקיעה שנות ומין זומין שנות להמיר. והוצאה רבינו מזה שבמוצ"ש אחר כ וכן תוקעין במוצאי שבת ולא תוקעין. ומתחרוטים מלקו בזה ואמרו דריזא דהיזא ל"ב בשמיטו שמן לא היו מבדילין. ויתבאר בהלכות קדוש החדש שבאמצע שמין מקדשין על פי הראיה אין מבדילין ולא תוקעין. ומפני מרמוי לקדש כדי שילמו שבשמיטה מתרת ויתעסקו בשמחת יו"ט, אבל בשאר מוצאי שבת לא היו מבדילין. ויתבאר בהלכות קדוש החדש שבאמצע שמין מקדשין על פי הראיה אין מבדילין ולא תוקעין. מפני מרמוי לקדש כדי שילמו שבשמיטה מתרת ויתעסקו בשמחת יו"ט, אבל בשאר מוצאי שבת לא היו מבדילין. ויתבאר בהלכות קדוש החדש שבאמצע שמין מקדשין על פי הראיה אין מבדילין ולא תוקעין. יו"ט שחל לעולם לא בערב שבת ולא במוצאי שבת: יום טוב שחל להיות וכו'. מפנה שם (חולין שם) כתבתיה:

כא יוה"כ שחל להיות וכו'. שם יוה"כ שחל להיות בע"ש לא היו תוקעין ולא מבדילין. חל להיות במוצאי שבת לא תוקעין ולא מבדילין. יו"ט שחל להיות בע"ש תוקעין ולא מבדילין. חל להיות לאחר השבת מבדילין ולא תוקעין:

אסור

לחם משנה

יט תקיעה. לפשוטה נמנעו העומדים בשדות וכו'. כתב כרב המגיד ומה שמשלו בפ"ק ויקבלו פ"ש וכו' קשיא דמה הוקשה לו ז"ל דהא בשונג לאו מוהר לו לדלות מלא מזון שלם שבתות ולא יוהר אפי' בשיעור המבטל לעיל בדברי רבינו ומפני כן שלא בעמלת (דף נ: וקי"ז) בשבת והדבוק בשבת אם מותר לדלות יוחר מג' שבתות אפילו בשיעור כדי שלא יבא לאיסור סקילה לו לא. וברבה לומר דמה שאסרו ביוחר ממזון ג' שבתות מלא לדלות הוא משום קנס כדי שלא יבא לעשות במזיד ויאמר שוכח אני שאמשר לפ"ש מה שמשלו רב ביבי הוא דמי אמרי' דקנסין ליה ביוחר מבלם שבתות אפי' שאמשר דיבת לידי סקילה. לו לא וזה מ"ש דבגמרא לעיל אמרו' והכא"מ לעולם לא תפשוט כלן בשונג כלן במזיד הוא דהוקא בשונג רבנן אבל דרב ביבי ה"מ לפשוט ולוחר דיון בעמת דבשונג מוחר לדלות שלא יבא לידי איסור סקילה. לדבריהם בשבת לא היה לנו לקנוס דדוקא בשונג דנשם הוא דאין מעמת משום קנס וכן כי' רב"י ז"ל שם מ"ב והלי דהבעיא היא מפשט הדין ולא מפשט דהוא בשונג מוחר לדלות שלא יבא לידי איסור סקילה. ולדבריהם בשבת לא היה לנו לקנוס דדוקא בשונג דנשם הוא דאין מעמת משום קנס ובשונג לא קנסו ולא יעבה הדבר במזיד. ויאמר שוכח אני כיון דהוא לידי סקילה. וזה מבואר קנס ד' ותוי"ל דכיון דעמת הוא משום קנס בעמתים ממילא אפיר דמי אבל בשבת בשבת לא יעבה הדבר במזיד. ויאמר שוכח אני כיון דהוא לידי סקילה כלל דהוא שבור דרבנן שהוא כל דמן ההורה כיון בעמתים ממילא אפיר דמי אבל בשבת בשבת לא יעבה הדבר במזיד. ויאמר שוכח אני כיון דהוא לידי סקילה. וזה מבואר בדברי הרוס' בפ' כל כתבי (דף קי"ב) בד"ה ותם בשבול. ומרמל אסור וכו' שבתנו שם אע"ג דעמתו ומין לדעתו ז"ל הבעמת משום קנס דבקרמו פיה נמי אסור אבל אין לומר כשהוא פותח ובוקל הבלת הבשבת אם מבעוד יום הכל אסור מדין שבות יוחר ממזון ג' בשבתות